ՆՈՒՄԷՐՈ 1666 — 1883 ՄԱՐՏ 3 ՊԷՆՋՇԷՆՊԷՀ — ԱԼԹԸՆՃԸ ՍԷՆԷ

ԹԷՐՃԷՄԱՆԸ ԷՖՔԵԱՐ

ՄԷՎԱՏՏԸ ՊՕԼԻԹԻՔԻՅԷ ԻԼՄԻՅԷ ՎԷ ՄԻԼԼԻՅԷ

ՎԷ ՍԱԻՐԷՅԻ ՃԱՄԻ ՆԷՎԱՄԻ ԿԱԶԷԹԱ ՏԸՐ

ԱՊՈՆԷ ՖԻՅԱԹԼԱՐԸ

Մէճիտիյէ 20 ղրուշտան

ՍԹԱՄՊՕԼ ԻՉԻՒՆ

Պիր սենէլիք	180 ղրշ.
Ալթը այլըգ	90 »
Ուչ այլըգ	50 »

ՎԻԼԱՅԷԹ ԻՉԻՒՆ

Փօսթա իլէ իրսալ օլունաճագլար իչիւն

Պիր սենէլիք	220 ղրշ.
Ալթը այլըգ	110 »

30 ՓԱՐԱ.

ԻԼԱՆԱԹ ՖԻՅԱԹԼԱՐԸ

Պէհէր սաթըրը իչիւն

1 վէ 2 վէ 3ինճի սահիֆէյէ	5 ղրշ.
4րինճիւ սահիֆէյէ	2 »

ԻԽԹԱՐ. Պանգա, Շիրքէթ վէ սաիրէ մատտէլէրի սաիրա ֆիյաթէ պիր իլանաթ.

2 վէ 3րինճիւ սահիֆէլէրէ	6 ղրշ.
4րինճիւ սահիֆէյէ	4 »

Ցիյատէ միւտտէթ իչիւն իլանաթա այրը բազարլըգ օլուր։

Մէքթուպը նաֆիյաթը թաչիր պէնտլէր մէճճանէն գապուլ օլունաճագ վէ աէրտ օլունմայան էվրագ իատէ օլունմայաճագ տըր։

30 ՓԱՐԱ.

Խուսուսաթ, հէյէթը թահրիրիյէ վէ մաթպաայա, Սիրքէճիտէ Պապը Ալի ճատտէսինտէ նումէրօ 20 խանէյէ տիր։ — Կազէթանըն ուսուլը խարիճ վէ թահրիրիյէսինէ այիտ բէաֆէ մէվատտ հազգընտա Միւտիրի կազէթա Տիգրան Ճիվէլէկեանտա միւրաճաաթ օլունմալըտըր, քեաֆֆէի մէքթուպլերին տախի անըն նամընա կէօնտէրիլմէսի իգթիզա իտէր։

ԿԻՒՆԼԻՒՔ ՀԱՎԱՏԻՍ

Էվճիւտտէ պէր վէճհը աթի օգունմուշ տըր.

«Ճէպէլը Լիպնան մէսէլէսի հէնուզ մէվզուի պահս օլուպ, մէվսուգ մաալումաթ ալան ատէվայիրտէ, Ֆրանսանըն Նասըֆէսի օլան Նասրի պէյին Թայինի մեսէլէսին օլտըղը էֆքեարը մէվճուտ տըր։ Գազըլարընըն ատ պէյանըրնա կէօրէ, Ջամիւ Եօլճեաննէս էֆ. էկէր գապուլ իտէր իսէ պու մէմուրիյէթէ նասպ օլունապիլէճէք տիր, վէ գապուլ իթմէզ իսէ, Նասրի պէյտէն գըյատէ վաաս էֆէնտինին Թայինի միւհթէմիլ կէօրիւնիւյօր։ Փուլսար Թապիի ֆարգըյամթ տըր. լաքին անլաշըլըրըղընա կէօրէ նէթիճէսի չու օլմըշ տըր քի, Ֆրանսա՝ Բիսմարք պաշանըն ռէնիտէն ինթիխապընը մէն իտէրէք, իտտաաարնտա մուվաֆֆագ օլմուշ տըր, վէ Ճէպէլը Լիպնան օն սէնէ գատի վէ մաւնթազամ պիր ատրէթտէ իտարէ օլունտըղտան սօնրա, չիմտի օրատա պուլնան ֆարգըը պիր սարէթ զուհուրա կէլէճէք տիր։»

—

Մեսիւր Օտէնպուրկըն պէյանընա կէօրէ, պէօյլէ թէվիլ էթլերտէն պիրի՝ Ճէպէլը Լիպնան միւթէսարրըֆը Բիսմարք պաշանըն ինֆիսալի Թագարրութ, Ալմէնը տաիրէ միւտիրի Պագ պէյի մէզքիւր միւթէսարրըֆլըղա նամզէտ իթմէք նիյէթինտէ իմիշ։

—

Պու կիւնքի վաքթեա պէրվէճհը աթի օգունմուշ տըր.

«Թան կազէթաըը՝ Բիսմարք պաշանըն Ճէպէլը Լիպնան միւթէսարրըֆլըղընտա իպգաանը քիւլլիէն բէտտ իտէճէք եօլտա պիր մէզգալէ նէշր իթմիշ, Ճէպէլը Լիպնանտա վէ Մարօնիլէր պէյնինտէ եալընըզ Ֆրանսանըն նուֆուզը ճարի օլմասը լազըմ կէլէճէկինի, վէ պինաէնալէյհ Ճէպէլը Լիպնան միւթէսարրըֆլըղընա Ֆրանսա նէզտինտէ մագպուլ պիր զաթըն թայինի էլզէմ օլտուղունը, վէ պու խուսուստա տահի Ֆրանսանըն թարաֆընտան ֆրանսանըն ամալընէ միւտախալէ օլունամայաճագլըղընը թէրմէեան իտէյօր։

«Թան կազէթասը ճիատի պիր կազէթա իքէն, չաշըրըլ քի, պէօյլէ միւնասէպէթ վէ բաղըթատան արի նէշրիյաթտա պուլունույօր։

«Ճէպէլտէ մուհաֆազայի ասայիշ լազըմ օլուպ, օրասը իսէ տէվլէթը Օսմանիյէնին մէմլէքէթի օլտուղընտան, տէվլէթը Օսմանիյէնին վազիֆէսի մուհաֆազայի ասայիշէ խըտմէթ իտիր. մուհաֆազայի ասայիշին շարթը էվվէլի՝ Ճէպէլտէ նուֆուզը էճնէպի պուլունմամագ տըր։

«Ֆրանսանըն նուֆուզը Մարօնիլէր պէյնինտէ նի՞չին ճարի օլմագ լազըմ կէլէճէք իմիշ։ Ֆրանսանըն բուհպանա հաղլարէթ վէ համիթա էտեանա (տինլէրէ) ատէմը րիայէթ հալինտէ պուլունան Ֆրանսա՝ Ճէպէլտէ հանկի տի՞նի օլմագ իսթէյօր քի, Մարօնիլէր նամըյլա եանի մէզհէպ իթթիպարըյլա էհալի թէֆրիգ իտիյօր։

«Խալըգ Թան կազէթասընըն իչթիհարընա։»

—

Արապիսթանտա ահվալ մուհիմը էհմիյէթ պուլունմագ տըր. զիրա Հիճազըն ճէնուպընտան Լաքէյ հուտուտընա գատար միւմթէտ օլան գըրթաի մէզքիւրէտէ միւթէմէտքին գապիլէլէր միյանընտա հէյէճան կիթտիքճէ չօղալմագտա տըր. պու հէյէճան՝ տէյիլ եալընըզ ասայիշը ումումիյի միւթէմատիէն իխլալ իտէն վէ պուճման պիր գաչ այ մուգատտէմ միւմքին մէրթէպէ թէճաւուզ օլունտըղլարը զանն օլունան Ասիրին Պենի Մէրվան գապիլէլէրի միյանընտա, իլա Արապիսթանըն ճէնուպ ճիհէթինտէ տախի իճրայի հիւքմ իթմէքտէ տիր, Զիրա օրատա պիր թագըմ

քիւչիւք գապիլէլէր՝ Եէմէն տաղլըգը Օսմանլըյօնինի պիրտէն պիրէ յէ կէթիրմէք վէ եա ասաքիրը մէրգումէյի եօլմագ իսթէտիկ թօբլանմըշլար տըր։ Հիճազ մէվգիի ասքէրիյէսինէ կէօնտէրիլէն գուվվէի ասքէրիյէնին իրսալի նէտէն իլճաա իթտիկի պուլունտան անլաշըլմագտա, վէ Եէմէնտէ հուքիւմէթը Սէնիյէնին պիլխասսա քիւլլիյէթլի գուվվէի ասքէրիյէսի պուլունմասը աչըգտան աչըգա արզու օլունմագտա տըր։

(Լէվանթ Հէրալտ)

—

Եավէրանը հազրէթը Բատիշահիտէն միրլիվա Մէհմէտ բաշա տիւն Պարայա միւթէվէճճիհէն Տէրսաատէթտէն հարէքէթ իթմիշ տիր։

—

Լա Թիւրքի կազէթասը՝ Շէյխ Իւպէյտուլլահըն պիր գաչ հաֆթա պէյրութտա իգամէթ իթմէք իսթէտիկինի մէզգուրտուր էտիպ իթթիրիկինէ տայիր չըգմըշ պուլան պիր հավատիսի թէքզիպ իտէյօր։ Շէյխին մումայիլէյհին չիմտիյէ գատար Հիճազտա մուգավէմէթ իթմիշ օլտուղընը մէմնունէն իտէյօր։

—

Արապ քէօյլէ ալիւ իթասրըն մէնի հազգընտա 1880 սէնէսինտէ տէվլէթը Օսմանիյէ իլէ Ինկիլթէրա տէվլէթի պէյնինտէ միւնագըտ պուլունան մուգավէլէնամէտէ վազը օլան պազը աէհտնամէ Թասհիհ իչիւն Պապը Ալի իլէ Ինկիլթէրա սէֆարէթի պէյնինտէ միւզաքէրաթա իպթիտար օլունմուշ, միւզաքէրէյէ տիւնքի կիւն տէվամ իտիլմիշ իմիշ։

Իշիտիլտիկինէ կէօրէ, օլ պապտէ ժանտարմա վէ խարիճիյէ նազըրը Արիֆի բաշա հազրէթլէրի իլէ սէֆարէթի միւշարըլէյհա մուսթէշարը միստըր թարաֆընտան իմզա խուսուսընտա բրոթօգօլ մէզքիւր մուգավէլէնին պազը մատտէլէրինի թատիլ իթմիշ տիր։

—

Աթինատան խապէր վէրիլտիկինէ կէօրէ, պազը չարշըֆլըլար՝ Թիւրքիյատան Եունան հուտուտընտա Թէօթէսին կէչէրէք Եունան Թօբրագընտան էթեաֆէ գօյուն չալմըշ վէ Օսմանլը Թօբրաղընա չէքիլմիշլէր տիր։

—

Ալթինա կազէթալարընըն ալտըղլարը մալումաթա կէօրէ, Տէրսաատէթ Եունան սէֆարէթի հուտուտը ճէտտէտէն իգամէ իտիլէն Օսմանլը ասաքիրինին աուտէթը մաթլուպտէն իֆզաի խըտմէթ վէ իճրայի նէզարէթ իթմէք ախիքլէրինի, վէ պու խուսուսըն հայտուտլարըն Օսմանլը Թօբրաղընտան Եունանա կէչմէլէրինէ սէպէպիյէթ վէրտիկինի Պապը Ալիյէ խիպարէ մէմուր օլմուշ տըր։ Պիլխասսա Լօռօսքի վէ Արթաքի նամ մահալլէրտէ իգամէ իտիլէն Օսմանլը բէյատէ ասքէրինին Թէպտիլիյլէ էսքէրինէ տահա ույանըգ ասաքիր կէչիրիլմէսի հազգընտա Պապը Ալի նէզտինտէ լըյրար օլունմուշ տըր։ Հուտուտը ճէտիտէտէ պուլունան ասաքիրը Եունանիյէ՝ Եունան Թօբրաղընտա այրը պաշգա հայտուտ պէօլիւքլէրինի գալտըրմըշլար տըր։

—

Բուսիա սէֆարէթի պաշ Թէրճիմանը Մ. Իվանօֆ՝ խարիճիյէ նազըրը Արիֆի բաշա հազրէթլէրինէ եէնի պիր նօթա թէպլիղ իտէրէք, Թիւրքիա իլէ Բուսիա պէյնինտէ միւնագըտ օլուպ միւտտէթը մէրիյէթի խիթամ պուլմուշ օլան Թիճարէթ աահտնամէսինէ մէրպութ Թարիֆալարըն իւչ այ տահա մէրի իւլ իճրա օլմասընը Թալէպ իթմիշ տիր։

—

Թիւրքիա իլէ Ֆրանսա պէյնինտէ միւնագըտ Թիճարէթ ահտնամէսինէ օնա մէրպութ օլան կէօմրիւք Թարիֆալարընըն իճրա օլունաճագ միւտտէթլէրի հազգընտա Պապը Ալի ճանիպինտէն Նասըլ օլունան մուրախխասլարըյլա միւզաքէրէ իթմէք իւզրէ Ֆրանսա հիւքիւմէթի թարաֆընտան Տէր-

սաատէթ Ֆրանսըզ գօնսօլօսը Մ. կաղա մուրախխաս Թային օլունմուշ տըր։ Մ. կաղըյա մուավին մագամընտա պիր սըր քեաթիպ տախի Թէրֆիգ իտիլմէսի մուհթէմիլ տիր։

—

Նէօրլըր կազէթասընըն պէեանընա կէօրէ, կէչէն բէնճշէնպէ կիւնիւ Պապը Ալիտէ ագտ իտիլէն մէճլիսը վիւքէլայ Վէթենէօրֆ պէյին Թիւթիւն րեժիսի հազգընտա գալէմէ ալտըղը բապօրթօ իւզէրինէ միւզաքէրէ իթմիշ իւ էտ, մէզքիւր բապօրթօ բէք ուզուն օլտուղընտան իճթիմաը մէզքիւրտէ եալընըզ պիր գըսըմ գըրաաթ օլունուպ, պազըլարընը գըրաաթը՝ չըգան բազար կիւնիւնէ թէհիր օլունմուշ իտի. ֆագաթ օ կիւնիւ մէճլիս վիւքէլա ինիգատ իթմէտիկինտէն, բապօրթօնըն օգունմասը օլան գըսմը հէյէթը վիւքէլանըն անգարիպ վագթը պուլաճագ իճթիմաընտա գըրաաթ օլունաճագ տըր։

Նէօրլըր՝ մէզքիւրէ խիթամ վէրտիկի սըրատա, տէյօր քի, մէճլիսը վիւքէլա բապօրթօ մէզքիւրտէ ինտիրաճ իտիլէն միւտալէաթը ինիկիլիզ Թարաֆընտան քէօրիւլէճէկ իսէ տէ, խալքըն իւզէրինէ տէյիլ իսէ տէ, սարբեօզ պէյանընտա պիր պէյանէ կէչիրիլմէսինէ տայիր գարարէ պուլունմագտա տըր։

—

Պազըն ուֆագ ինկիլիզ Թէնէզգիւհ վափօրլարը Ջանագգալէտէն կէչիլէքէրի սըրատա Թիճարէթ պայրաղը քէշիտէ իթմէքտէ օլտուղլարը հալտէ հալպ վափօրլարը նազարը իլէ պագըլարագ միւրուրլէրինէ միւսաատէ օլունմամագտա իտի։

Պու մատտէ հազգընտա Ինկիլթէրա սէֆարէթի թարաֆընտան իրզահ էտիլէրէ վէրիլմիշ ճիհէթլէ, պունտան պէօյլէ մէզքիւր վափօրլարըն միւրուրլէրինէ միւսաատէ օլունաճագ իմիշ։

—

Սուաքինի բաշա հազրէթլէրինին մախսուսի իւսքիւտարտան Ջամլըճայա միւթէմէտտ օլմագ իւզրէ պիր չըմէնտիւֆէր ինթիզարը լաթիֆասինէ մուվաֆֆագ օլմագ իւզրէ օլուպ, հալպու քի կէմիր բուսումի ասկէրտէ միւտիրի Հասան պէյ Սուաքինի բաշա հազրէթլէրինին պիրատէրի օլտըղընտան, էվվէլ էմրէտէ ռէքէնէյէ պիր իթթիֆագ իչիւն Թէշէպպիւսատ իթմէքտէ իմիշ տիր, պու հալտէ անլէր պէյնինտէ հիչ պիր բէգապէթ եէրի եօգ տըր։ Մէզքիւր չըմէնտիֆէր խաթթըը՝ սահիլը պահրտէն իւսքիւտարը Ջամլըճայա րապթ իտէճէք, վէ էկէր Հայտար բաշա չըմէնտիֆէր գումբանեասը իթթիրազ իթմէզ իսէ եէնիքէօյիւնէ տախի պիր գօլ ուզաթըլաճագ տըր։

Ֆէզա Բիւր Ժիւր Թէլէկրաֆ գումբանեասընըն Տէրսաատէթ վէքիլի Տօգթօր Ինկլէնտ՝ պազը պանքէրլէրէ պիլ իթթիֆագ իւսքիւտարա իլէ յէճէք օլան չըմէնտիֆէրին իմթիյազընը իսթէհսալ իթմէք իւզրէ պազը Թէշէպպիւսաթտա պուլունմագտա տըր։ Տր. Ինկլէնտը՝ քեզալիք պիր Թիւնէլ աչմագ վէ Հիսար Թարաֆընտան Պօղազ իչի Թէփէլէրինէ էյլէթի պիր քէօբրիւ եափմագ վէ պիր չօգ սէնայի ֆապրիգալարը քիւշատ իթմէք իմթիյազընը խալիճ հալէ չալըշըյօր մըշ։

ԹԵԼԷԿՐԱՖ

Աժանս Հավաս թէլէկրաֆլարը Պօղազ իչինտէ Պէյլէրպէյի օլունան Ֆէնէրպէօղու տըր։

Պարիզ 13 մարտ

Մէճլիսը Աայանտա խարիճիյէ նազըրը Մ. Շալմէլ Լագուր գօնթը ԱՆ Վալիէնին պիր սուալինէ ճէվապէն տէմիշ տիր քի, գապինէթօ՝ Ս. Ջաարիոտէն էվվէլ Թօնգէն (Չինիմաչինտէ) սէֆէրի իչիւն պիր Թախսիսաթ Թալէպ իտէճէք տիր։ «Պիզ Թօնգէնի ղալիպ իթմէք աարզուսունտա տէյիլ իզ, լաքին թէմինաթ իստէրիզ» տէմիշ տիր։

Լօնտրա 13 մարտ

Բէթէրսպուրկտան Մօրնինկ Բօսթ ղազէթէսինէ թէլէկրաֆ չէքիլմիշ տիր.

«Ջանըմրզա կէօրէ, Բուսիա Մըսըր մէսալէսինին թէսվիյէսի խուսուսընտա բօլիթիգայինէ տահա զիյատէ պիր գուվվէթ վէրմէյէ գարար վէրմիշ տիր։»

Վիւրքեան սալըգատտան օլուպ շու սըրատա Իմբէրաթորըն միւշավիրլէրի պուլունան Մ. Մագօֆ քէնտի քէնտիսինի Թէլէֆ իթմիշ տիր։ Պու գամըը նէֆսին սէպէպի նէ օլտուղը մալիւմ տէյիլ տիր։

Լօնտրա 14 մարտ

Լօրտլար մէճլիսինտէ միւսթէմլէքեաթ նազըրը գօնթ Տէրպի՝ պիր սուալէ ճէվապէն տէմիշ տիր քի, Ինկիլթէրա պիր լիւզումը մալումաթ օլմագսըզըն էհլիլէրի Պօէրլէրէ գարշը մուհաֆազայա իթմէք իւզրէ Թրանսվաալա (Աֆրիգայի ճէնուպի) ասքէր կէօնտէրմէյէճէք տիր։

Բէթէրսպուրկտան Մօրնինկ Բօսթա պէրվէճհը աթի խապէր վէրմիշ տիր.

«Բէթէրսպուրկ, Խարգօֆ վէ Օտէսսա վէ Մօսգովատա թալէպէ օլան պիր նիհիլիսթ իթթիֆագը խաֆիյի մէյտանա չըգարըլմըշ տըր։»

Բօմա 14 մարտ

Խարիճիյէ նազըրը Մ. Մանչինի երրան իթթիֆագը պիր նութգունտա իթթիֆագընըն Աւստրիա վէ Ալմանիա իլէ ագտ իթթիֆագ իթթիֆագըն հիչ պիր թէվիլէթ պէյանընտա պիր ֆիքրը մուխասամէթ քեարանէ մէյտանա գոյմագըլը պէյան իթմիշ տիր։ Նազըրը միւշարինիլէյհ՝ Իրրէտէնթիզմ ֆիրգասընըն էֆքեար ու նազարիյաթընը գաթիէն մուխալիֆ իթմիշ վէ տէմիշ տիր քի, իրրէտէնթիսթլէր պազը թէզահիւրաթլարը գագաթան չէկինմէլիտիր։

Բարիզ 14 մարտ

Մ. Ժիւլ Կրէվինին իսթիֆասը նա տախի օլան չայիա էսասըզ տըր։

Ճուրնալ Տէ Բարիի պիր հավատիսէ կէօրէ, Բումանիա՝ քէնտի Թօբրաղը հազգընտա Թունա գօմիսեօնընըն վէրտիկի գարարլարըն էճրասընտա մուխալէֆէթ իթմէճէ գարար վէրմիշ տիր։

Ամսթէրտամ 14 մարտ

Պանգա տօ նէտէրլանտա էսգօնթօ 3½ թէնզիլ իթմիշ տիր։

Պուգրէշ 14 մարտ

Մէճլիսը միւպէուսան րէիսի Մ. Բրաթիանօ՝ քէնտիսինին իգթիսատ պէլքի օլմագ սըրըյլա ածիլ օլան Լօնտրա աճնամէսինին Թասդիգ օլունմագ թարաֆլըսը Թուտմագը իւզէրինէ Թէդբիր գօնֆէրանսըն վէրտիկի գարարլարընը գապուլ իթմէք իմքեանսըզ պուլունտուղունը պէյան իթմիշ տիր։ (Էլ Ճէվայիպ)

Աժանս Բէօթէր

Աթինա 13 մարտ

Մ. Գումունտուրօսըն ճէնազէ ալայը պու կիւն մուհթէշէմ պիր սուրէթտէ իճրա օլունտու. Հայլը թէ բուն մահալլէ մագթա մէյտանա իլիւ բէւ տիւբլէր իչիւն իւքէ սուսմիւթ էսնային պիր սուպէր տիր։

Մէզարիսթանտա գատար եօլ բօյը ալ էյլիւճիլէր իլէ տոլու իտի. Հասպ էնիւք էպէք քիլիսէլէրտէն վէ Թէքէլէրտէն պայրաղլարը պուլունուր իտի. Լոնտրա կուլիէի ալոմէր վէ կէշիքիւնտա Թարաֆընտան նէտիմէնէ վէ կէյէն էշիպ եօլա գիւլիւշիւն գըրաատ ասպէն կէտիրլիւրտի։ Էլընտէ սէնէտլէր, ալիսինտէն սէլամլար իլէ ճէնազէ տախի ճէվլէլէրինտէ գավալ մէճլիսէ կէթիրիլմիշ տիր։ Միւշարիէլէյհին մէզարը պէյնինտէ պէօյլէ պիր պաշանըն ճէնազէ ալայընտա պուլունմամըշ պիր նուտգ իրատ իթմիշ տիր։ Մէզարի պէյգամ իթթիֆագ իւզրէ ուլուսլար վէ ինկաթ իտէն լէյլա իլէ թէֆրիգ աղլամագ ըլ վէ Թէրկիպ ալաթընտան։

պիր մանգալ տըր։ Էնէզէյի սէֆարէթ հէյէթլէրի տախի մէզքիւր ճէնազէ ալայընտա հազըր պուլունմուշլար տըր։

(Տախիլիյէ նէզարէթի ճելիլէսի մէճիսի թարաֆընտան գըրաաթ օլունտու)

ԱԶԳԱՅԻՆ

Տիւնքի կիւն բուհանի ազալարըն էքսէրիյէթի հազըր պուլունմատըղընտան, նէ խաւն ժողով վէ նէ տէ կրօն. ժողով ինիգատ իտէմէմիշ տիր։

Հալ պու քի Փագ. ժողով ագտը ինիգատ իտէրէք, պազը ազայի մէսէլէլէրիյէ իշթիղալ իթթիֆագէն սօնրա, Տնտես. խորհուրդըն՝ տաղըլմըշ օլան ընկերութիւնլարըն էշեա վէ նագտիյարընա տաիր օլան պիր թէգրիրինի գաբուլ էթտէն գապուլ իթմիշ, վէ պու պապտէ պիր նիզամնամէ եապըլմագ քէնտիսինէ կէթիրմէսինի մէզքիւր խորհուրդա թավսիյէ իթմիշ տիր։

—

Տիւնքի կիւն Տնտես. խորհուրդը տախի ինիգատ իտէրէք, Գալաթատաքի Ազգ. Մատենադարանըն Թէսլիմիւթը պրագրըմանընա սէպէպ նէ խուսուսինի թահգիգ իթմէյէ քէնտի ազալարընտան Բարագամեան Տիգրան էֆէնտիյի մէմուր իթմիշ տիր։

Տնտես. խորհուրդը՝ Ազգային տալըգըն թէվզիինէ տաիր օլան նիզամնամէնին իճրասը հազգընտա Տէրսաատէթ Թաղ. խորհուրդլարընա թալիմաթլար կէօնտէրմէյէ, վէ թահրիրը նուֆուս իչիւն Թէ պիր սուրէթ վէրիլմէսինի մէզքիւր Թաղ. խորհուրդլարա Թավսիյէ էյլէմէյէ գարար վէրմիշ տիր։

Պէյօղլու կուսակալը Հովհաննէս Մինասեանըն գանձապետ սայըլ Գարակէօզեան Գրիգոր էֆ. մէմուրիյէթինտէն ագլ 6 այըլգ հիսապընը կէօնտէրմիշ օլտուղընտան, Տնտես. խորհուրդ պու հիսապըն մուայէնէսի իչիւն Պէյօղլու Թաղ. խորհուրդընտան էմիւք տեֆթէրլէրինի Թալէպ իթմէքէ գարար վէրմիշ տիր։

Տէրսաատէթտէ պազը Թաղ. խորհուրդլար քէնտի մահալլէլէրինէ մէնսուպ օլմայան քիմսանէլէրէ իմտախապէրլէր վէրմիշ օլտուղլարընտան, Տնտ. խորհուրդ մէզքիւր իմտախապէրլէրի կէրի չէվիրմէյէ, վէ էշխասը մէզգուրէ մէնսուպ օլտուգլարը սէմթին Թաղ. խորհուրդընտան իմտախապէր Թալէպ իթմէլէ գարար վէրմիշ տիր։

Բրուսա Առաջնորդը Գեր. Բարթուղիմէոս Սրբազան՝ Բրուսա Թէմինին վէրկիւսինի Թահսիլ իթմէյինճէ Բաթրիգխանէնին մուգաթաալըգը թէէտտիյէ իտէմէյէճէկինի Ազգ. Վարչութիւնա եազմըշ իտի, Տնտես. խորհուրդ՝ պու իթիրազա քեաֆի նազարըյլա պագմայարագ, մուգաթաալըգը սէրիան կէօնտէրմէյէ չալըշմասը իչիւն մումայիլէյհ առաջնորդա պիր ճէվապ եազմայա գարար վէրմիշ տիր։

—

Այնթապ կաթողիկոսը Ամեն. Տ. Խաչատուր Սրբազան Թարաֆընտան Բաթրիգխանէյէ վիւրուտ իտէն պիր թէլէկրաֆա կէօրէ, պու կիւնլէրտէ Շատախտա 7 կիւն միւթէմատիէն քիւլլիյէթլի գար եաղըրըլտան սօնրա, տաղլարտան տա գար եըղընլարը եուվարլանարագ շէհրը մէզքիւրաէ պիր գաչ եէրիւ պինա եըգմըշ, վէ վիլէթլիլէրտէն 59 նուֆուս եըղընլարըն ալթընտա գալըպ Թէլէֆ օլմուշ, վէ 99 քիշի տախի եըղընլըլար ալթընտան ֆէնա պիր հալտէ կիւճ հալ իլէ գուրթարըլմըշ, վէ պիր չօգ հայվան տախի պու ֆէլաքէթտէ զայի օլմուշ տըր։

Բաթրիգ Ամեն. Ներսէս Սրբ-

բազան հազրէթլէրի՝ իշպու խապէրը բուլ բէքէթ՝ը Պապը Ալիյէ թէպլիղ իթմիշ, վէ պէտպախթ միւսապլերին հազգընտա հիւքիւմէթի Սենիյէնին շէֆգաթ վէ մէրհամէթինի խալիփ էյլէմիշ տիր։

—

Ալլավէրտեան Աբրահամ էֆէնտինին մէսէլէսինէ տաիր Տախիլիյէ Նէզարէթը ճելիլէսինտէն իրատէ օլունան սիւալէ տիւնքի կիւն Բաթրիգխանէ Թարաֆընտան պիր ճէվապ եազըլարագ, պունտա մումայիլէյհ Ալլավէրտեանըն հազգընտա 28 չօճուգ Թօրլայըբ Ս. Էջմիածինէ կէօթիւրտիկի, վէ ֆագաթ Վեհ. Գէորգ Դ. Սրբազան կաթողիկոսըն վուգուֆը վէ ֆաթրը հաշէպայէ Գէորգեան ճեմարանընա եալընըզ 10 նէֆէր չօճուգ գապուլ իթթիրէպիլտիյի, վէ մէզքիւր չօճուգլարըն Ալլավէրտեան թարաֆընտան ճեպր իլէ կէօթիւրիլմէյիպ անճագ էպէվէյն վէ համիլէրինին հիսսի բիզայասըյլա կէօթիւրիլտիքլէրի, վէ չիմտիյէ գատար տա էպէվէյն վէ համիլէրի Թարաֆընտան Բաթրիգխանէյէ հիչ պիր Թէշէքքի վուգուա պուլմատըղը, վէ օ հալտէ մէսէլէնին էհէմմիյէթի գալմատըղը իզհար ու պէյան օլունմուշ տըր։

—

Էրմէնի Գաթօլիք Բաթրիգխանէսինտէն վիւրուտ իտէն իլանը բէրվէճհը աթի տըր։

Մեծապատիւ Խմբագրապետ,

Ըստ որոշմանեան ընդհանուր Ազգային ժողովոյ Հայ Կաթողիկեայ Վարչական ժողովոյ վերջ անդամոց ընտրութիւնը ընդհանուր քուէարկութեամբ կատարուած լալով, Պատրիարքական Դիւանս կը խնդրէ որ բարեհաճիք Ձեր պատուական լրագրոյն միջոցաւ նորընտիր անդամոց անունները հրատարակել ի գիտութիւն Հասարակութեանս, որ է ըստ հետեւեալ կարգի։

1. Քիւփէլեան Կոմիտաս էֆ.
2. Հանըմեան Յակոբ էֆ.
3. Սամանճեան Գէորգ պէյ
4. Զլըտաճեան Գրիգոր էֆ.
5. Նալըրեան Յովհաննէս էֆ.
6. Թընկըր Յակոբ էֆ.

Ի Ղալաթիա ի Պատրիարքը.

Կ. Հայոց (Դ. Հր)

1 Մարտ 1883

—

Մէվսուգէն Թարաֆըմըզա խապէր վէրիլտիկինէ կէօրէ, կիլիկիա կաթողիկոսը Ամեն. Տ. Տ. Մկրտիչ Սրբազան հազրէթլէրի կէլէճէք մայիսըն պիրինճի Աշխարհամատրան կիրակէ կիւնիւ Սիստէ Ս. Միւռոն Օրհնութիւնը իճրա իտէճէք տիր։

—

Մանչէսթրլի ինկիլթէրալի պէյէ կէօրէ, Մանչէսթրտա մուգիմ միլլէթտաշլարըմըզ՝ Ազգանուէր Հայուհեաց ընկերութիւնը իչիւն 385 ֆրանգ իանէ Թօբլայարագ Սթամպօլա կէօնտէրմիշ օլմալար, մէզքիւր մէզքիւր տիւնքի կիւն մէզքիւր ընկերութիւնըն Գործ. ժողովընա Թէսլիմ օլունմուշ տըր։

—

Ըստմամ Գաֆգասիատա վէ պախուսուս Թիֆլիստէ Կարսի ատըլըտըկլարը ատեքեանի՝ հէմէփէթլէր պէքէլ իտէրէք, Կարսի լիսանըն տուրբէթը մունթազամ վէ միւթէմատիէն Բուս հիւքիւմէթ մէքթէպլերի բրօկրամընա տախիլ իտիլմէսինի Բէթէրսպուրկ հիւքիւմէթինտէն թալէպ ու իսթիտաա իթմէք գարար վէրմիշ օլտուղլարըն, Երեւանաքի Պօղ նամ կազէթա՝ Էրմէնիճէ լիսանըն Թահսիլի տախի պիր սուրէթը մունթազամ վէ միւթէմատիէն մէզքիւր հիւքիւմէթ մէքթէպլերի բրօկրամընա տախիլ իտիլմէսի վէ Էրմէնիճէ տէրսլէրին տատի աէրպէրլէրտէն Բուսիա հիւքիւմէթինտէն Թալէպ իթմէք մէսէլէսինի Ս. Էջմիածին Սինոտընա Թէքլիֆ իթմէքտէ տիր։

ԻՆԿԻԼԹԷՐՐԱ ՊԱՐԼԱՄԷՆԹՕՍԸ

—

ՄԸՍԸՐ ՍԷՖԷՐԻ

(Տէյլի Նիւզ ֆէզէթէսինտէն)

Ազատէն Մըր Գէամիլէ—

Պէն տախի Մ· Լօըինին էֆքեա-րընտա պուլունմագտայըմ:

Մըսըր սէֆէրի իչին սարֆ օլունան պարէ իսէ, պիր ֆէրտէ սարֆ օլունմուշ օլտուղունտան, անըն պէտէլինի թէտիյէ իքթիզա լազըմ կէլիյօր· ֆագաթ պէնիմ խիւքէյմէ աճը վէրէն չէյ չու տըր քի, Մըսըր էհսամը սահիպլէրինին թէէսսիրի վէ մէնֆաաթլարը, պու մուհարէպէյէ սաըլ սէպէպ օլմուշլար տըր:

Էյէր Մըսըր էհալիսինին իչէրինէ միւտախալէ իթմէք իքթիզա եթէ, քէնտիլէրինի, հարաքէթլէրինտէ սէրպէսթ պըրաքմըշ օլսա իտի.ք, եալընըզ Մըսըր էհսամը սահիպլէրի քէնտի փարալարընը զայի իթմէք թէհլիքէսինտէ պուլունմուշ օլաճագլար իտի:

Վէ մատամքի պունլարըն աքճէլէրինի գուրթարմագ իչին մուհարէպէ իթմիշ օլուբ, քէնտի սէպէպլէրինէ պու գատար մէսարիֆ օլմուշ, վէ մուհարէպէնին նէթիճէսի օլարագ Մըսըր էհսամը խիւքումէթի վէ էհսամ սահիպլէրի պարա գազանմըշ օլըրլար, չիմտի մէսէլէ չունտա տըր քի, վագը օլան մուհարէպէ մէսարիֆինէ գարշըլըգ օլմագ իւզրէ, մէրգումըն էհսամ սահիպլէրինին գազանտըգլարը պարատան պիր չէյ ալմալը մըտըր:

Պունա ճէվապ օլարագ, Հիւքիւմէթ տէմիշ իտի քի, էհսամ սահիպլէրի, հէր տէվլէթին քէֆալէթի իլէ, թահվիլ թէէմինաթըտա պուլունմագտա իտիլէր· ֆագաթ պէն պու սէօզի գապուլ իթմէմ:

Մըսըրտա, էճնէպիլէր իլէ գարըշըգ օլան մահքէմէլէրին տէվամը պիր սինէտէն էօթէյէ կէչմէյէճէյի իչին մէմնուն պուլունմագտայըմ, վէ էօյլէ իւմիտ իտէրիմ քի պու գարար պագը գալաճագ տըր:

Այթը պու կէճմէդէն, տէյիլ եալընըզ ինկլիզ սաատլէրինին, իլա ինկլիզ զապըթանը իլէ գոնթրոլ մէմուրլարընըն տախի արգալարընտա պիր էսէր պիլէ պըրագմամալարըգ Մըսըր մէմալիքինտէն տիչարը չըգմալարընը տըլըր իտէրիմ:

Շիմտի պու Մըսըր մէսէլէսինտէն տօլայը, պայիր միլլէթլէրին վէ ալէլ խուսուս Ֆրանսանըն հուզուրունտա, նալիք պիր միւնասէպաթ իչինտէ պուլունմագտայըզ· վէ պայիր միլլէթլէրտէ պուլունան Մըսըր էհսամը սահիպլէրի, քէնտի պաճագլարընը թէմամը իլէ պիզըմլէ էմին օլմալարը իչին, պիզիմ Մըսըրտա տուրմամըզա մէմնուն օլաճագլար տըր:

Մըսըր վարիտաթընըն նըսֆը, էհսամ սահիպլէրինէ քէսէն գօնմուշ տըր, վէ տիկէր նըսֆընը, մէմալիքին խարիճի մէսարիֆինի գարշըլամագա պիլէ չիգմազ թախմինտա պուլունմագ տա իքէն, պու նըսֆ վարիտաթտան տախի պայ պէքլէյէն պիլլիւք պարաճագ սահիպլէրի վար տըր:

Մէճլիս Տալիւա, վէ էմրըը մըրըյէ իւզէրինէ պաճ իքթազ իթմիշ օլսալար, քէնտի պարաճագլարընը պիր թէմամ թալէպ իթմէքտէ տիրլէր:

Մուգապէլէ տախի, էճնէպէն վագ օլունմուշ տըր, քի ճիւտանտա զիրատէ տէրպ սադրաճագ պիր մուավէլէ պաղը վագը օլմուշ տէյիլ իտի: (Ալ. [illegible])

Ցէնիլօր քի, մուայէնի պիր միւտտէթ պէքլին, Մըսըրտա մէվճուտ պուլունան ինկլիզ ասաքիրի իչին տախի, մահիյէ 240.000 ինկիլիզ լիրասը, Մըսըր խազինէսինտէն թէտիյէ օլունաճագ տըր:

Վէ վագա, պու ագճէնին թէտիյէսի իչին մէմուն օլմամըզ իգթիզա իթմէքտէ իսէ տէ, պարանըն նէրէտէն թէտարիք օլունաճաղընը կէօրէմէյօրում:

Էյէր Մըսըր էհալիսինէ, պիր գանունը էսասի (Մաշրութիյէթ) վէրիլէճէք իսէ իսէ, նէ իչին Արապի պըրագմալարը քի մէյքիւր գանունը էսասի վագ իսէսին· օլ վագըթ Մըսըր էհալիսի քէնտի աքճէսէ թէհսիսաթընը րըզա իլէ տէյիլ գօրգուլուճագտան տէյիլ մի իտի:

Էյէր Հիւքիւմէթինիզ, Մըսըրտա ասայիշի հալի վէ սուլհ ու սալահը պայիլ սագլամագ, վէ իչէրու պաշա պիրյէմ պիր մէսարիֆաթա ուղրաշ օլմագտան գուրթուլմագ իսթէր իսէ, Մըսըր էհալիսինէ, Հիւքումէթմա վէրմիշ օլտուղումուզ սըգը տըր իտարէսինի գրատըն սէրպէստ պիր տուրում իգթիզա սաղլամալը մըտըր պիր խալէ վէրմէլիտիր:

Ալատէն Մ· Լապուչէր·—

Պէն տախի էօյլէ իթթիխատ իտէրիմ քի, Մըսըր մուհարէպէսի, պաշլանմըշընտան սօնունա գատար պիր խէթա իտի:

Էյէր պիր քէրրէ Մըսըրա կիրմիշ պուլունտուգ իսէ, Արապիյի տէմիրմէքլիք, անը իսպա իտէմէլի իտի.ք:

Պէնիմ էֆքեարըմ իշթէ պու տըր:

Խարիճիյէ միւսթէշարը·—

Մ· Լօըին, Մըսըր սէֆէրինէ, էհսամ սահիպլէրի մուհարէպէսի նամընը վէրիյօր· ֆագաթ պարլամէնթօ, գաթէն պու նամը ասըլա գապուլ իթմէմիշ տըր:

Թէզաքիր միւմայիլէյհ ճէնապլէրի, Հիւքիւմէթին, քէնտի Մըսըրտաքի մէմուրլարը սէօզլէրինէ գարարլաշտըրմագ խարէքէթ իթթիքին պէյան իտիյօր· ֆագաթ պիլինմէլի տիր քի, մէզքիւր էավալըն սէպէպլէրի իւզէրինէ Հիւքիւմէթ մէճպուր տըր տէյօր:

Մ· Կլատսթօն, կէչէն սէնէ հէր նէ էֆքեար պէյան իթմիշ իսէ, Հիւքիւմէթ, հալա մէզքիւր էֆքեար իւզէրինէ սապիթ գատէմ պուլունմագտա տըր:

Հիւքիւմէթին էֆքեարը չունտան իպարէթ իտի քի, Մըսըրտա էսքի [illegible] իչին Հիւքիւմէթի օլունմագա քիֆայէթ իտէճէք թէշքիլաթ վէ իսլահաթ ճարի օլունճայա գատար պուլունմագ:

Պունուն իչին, Հիւքիւմէթ, ուսուլ թաքրիպէն գայէթ ճիտտի օլարագ ճարի իտիլմէք իւզրէ օլան իսլահաթը մէյտանա կէթիրմէք իչին միւտախալէ իթմէք մէճպուր օլմուշ տըր:

Մ· Լօըին, պույուրտուքլարը քէնտի էֆքեարընտա, պու պարա մէսէլէսինտէ Ինկիլիզ օրտուսունուն Մըսըրտա գալմասընը պիլտիրմէք մէճպուրիյէթինտէ պուլունտուղումուզու, ինկիլիզ Հիւքիւմէթինին Մըսըրտա պիր թէքրար տուրմագ մէսարիֆինի ինկիլիզ խազինէսինին թէսվիյէ իթմէսինի պէյան իտէր:

Ֆագաթ մումայիլէյհին էֆքեարը պէնիմ էֆքեարըմա միւթէպայինտիր:

Մէչպուր գալըրսագ, Հիւքիւմէթ, ինկիլիզ թէպաասընըն քէնտի փարալարը իչին ֆազլա օլարագ մէսարիֆին, Մըսըր Հիւքիւմէթինին թէհվիլինէ տուշմէսի գապիլ տէյիլ տըր:

Ինկիլիզ թէպաասընըն տախի Մըսըրտա ինկիլիզ օրտուսուն տուրմասը, ճէքիլէճէք թէհլիքէ քէնտիլէրինէ [illegible] տըր:

Պու սէպէպլէ, Ինկիլիզ օրտուսունուն Մըսըրտա տուրմասընա էօյլէ խիսապ իտէրիմ քի, Հիւքիւմէթ պունու, Մըսըր իսլահաթընըն գարարը իլէ [illegible] տըր:

Ալատէն Մ· Խիւլտէըրթ—

Լօրտ Գրէյնվիլ գաթինէթօնուն, իւզունմուշ միւհարէպէլէր իլէ, ինկիլթէրրա էհալիսինին վէքիլլէրինի արթըրըլմագ սէպէպ օլ... թալիմ իչին մէմուր իթմէք թէխթիքինտէ պուլունմագ, պէնիմ իքթիզալըմ իչին... պու... պէնիմ... տախի [illegible]

Իտէր, չիմտի.քի գագինէթօնուն տախի պայիլ պօլիթիգայա մէյլի իթմէսի իչին, պէնիմ աճիզանէ էֆքեարըմտա, Մըսըրտա ինկիլիզ օրտուսունուն թէհլիքէսիզ օլմագ իւզրէ գալմասընը, պու սօն ... Մ· Լօըինին թէքլիֆ իթթիյի թատպիրլէր իլէ պիր գարար վէրիլմիշ օլմագ լազըմ տըր:

Նիհայէթ տէյիր պայը սըպարը թախի, Հիւքիւմէթին Մըսըր պօլիթիգասընա գարշը պիր թագրիր վէրիլմիշ օլուր, պու թագրիր Մ· Լօըինի թէքլիֆ իթթիյի թատպիրի գապուլ իտէրէք, Հիւքիւմէթ հալա թէքլիֆ օլունուր:

Գապուլլինէ տաիր 24 գուրա,

վէ րէտտինէ տաիր 94 գուրա,

Զուհուր իթմիշ, վէ պու սուրէթլէ 70 գուրա ֆազլա իլէ հիւքիւմէթին պօլիթիգասը գապուլ օլունմուշ, թարաֆընտան պիր աթ-ֆըթ թաստիգ գըլընմըշ, Մ· Լօըինին թէքլիֆի չըքըլմըշ տըր:

ԱԶԳ· ՀԻՒԱՆԴԱՆՈՑԻ ՈՐԲԱՆՈՑՆ

ԵՒ

ԱԶԳ· ՈՒՍՈՒՄ· ԽՈՐՀՈՒՐԴ

—

(Մասնաւոր էֆէնտիին ուղղեալ միտմանց ուրեմն վեհ պատուիրակ այլոց)

Արհեստաւորաց դասն քաղաքաց մէջ ժողովրդեան մեծագոյն մասն կը կազմէ· մեր վաճառականաց մէջ մանաւանդ ուսմունքի ունեցած արհեստներու կը համեմատուի, և չառերն լայն մասամբ. Փոխանակ էգ-ին կենաց տեղադրութեանց գաղափարութիւն մէջ, որոնք տալուտ երկայն կեանքեան մէջ, բազմաթիւ Հայ աշակերտներ: Արհեստներ մէջս պէտք են ու անհրաժեշտ ալ են. ու մանաւանդ պէտք է որ արհեստներն հեռաւոր գաւառներէն ալ ոչ թէ գյուղերէն բաղդեր, այլ ուսմունք մշակութեան կըրթեալ ու խնայողութեամբ գործը գրաւելով, զոր Գիւղինեան լաւագոյն խաղաղութեամբ է թաղեցին մէջ: Շատերն չեն կարող երկրագործական ուսմանց բարձրանալ կամ բնական մտային անկարողութեամբ, կամ մանաւանդ իւրեանց ընտանեկան կացութեան պատճառաւ, որով հարկ է իւրեանց ժամանակը անձամբ անձին ապրուստ հոգալ և օգնել իւրեանց ընտանեաց: Այս վերջին պարագային մէջ կը գտնուին ոչ միայն Ազգ· Որբանոցի սաներն, այլ դրեթէ մեր Ազգ· և մասնաւոր վարժարանաց աշակերտներուն շատերն ալ: (Թողունք այլ) Ընթացիկ թէ ամեն ազգ կարենայ երկրագործական ուսման ստանալ՝ պէտք է ջանալ որ մեծագոյն մասն մի արհեստաւոր լինի, քանզի անկարելի է որ միւս ազգերէներն կարենան անհնարին ալ մնալ. ինչ կարենք արհեստանոցներ, անտեսագիտական (Ալէքսանդրիա և Մոսկուայէն) օրինակ նոյն մէջ աշխատութեան գիտնականներ և արհեստաւորին կացութիւնն յանձամ կը լինի աւելի նախանձելի՝ նաև մեծագոյներ անձնական. և իւրեն կը բացէ աշխատութիւնն՝ որ այլոց չգտնէր բաւական ճամբ:

Միւս արհեստաւորներ պէտք լինին, և մեծ փառքով. առաջ համար նախակրթական ուսմամբ և այն ալ առանց կարեւոր ուսմանց և լեզուաց բաւական չէ իւրեանց մտաւոր պէտքերէն և նոյն իսկ յառաջ մղելու համար զիրենք իւրեանց ձեռագործական ճիւղին մէջ: —Ընթերցողք անշուշտ կը մտաբերեն որ մեր այն գիտութիւնն Հայ ազգին կեթարերի և ոչ թէ Եւրոպայէնց կամ Ամերիկայէնց, որոնք օտար լեզուներու պէտք չունին իրենց արհեստներն մշակելու և զարգացնելու համար: Գիտութիւնն անոր մէջ արհեստաւոր դասն մեծաւ մասամբ զուրկ կը մնացնէ նոյն իսկ նախնական կրթութենէ. ոչ իր մայրենի լեզուն գիտէ խօսիլ ու գրել կանոնաւորապէս, ոչ իր կրօնին, իր Ազգին պատմութեան և իւր հայրենեաց աշխարհագրական ծանօթ է, ոչ թուաբանութենէ կը հասկնայ չափագրով, ոչ իւր պատկանած ծանօթ արհեստներ անին, ոչ գիտէ ճանչել իւր անձն ու մարմինն ու շրջակայ առարկայից նպաստաւոր կամ աննպաստ ներգործութիւնքն իւր վրայ. և կը պակսի իրեն ընդհանուր տեղեկութիւն ազգաց, ժամանակաց և աշխարհաց վերայ: Այս ցաւալի իրողութեան պատճառն է մեր ազգային և մասնաւոր կրթարանաց յոռի կազմակերպութիւնն, կամ մանաւանդ անկազմ վիճակն: Ցայսմ չէ թէ մեր ազգ· և մասնաւոր վարժարանք ի՛նչ ուղղութեան կ'հետեւին կամ մանաւանդ ուղղութիւն ունի՞ն բնաւ, ի՛նչ նպատակի հասնիլ կուզեն, ի՛նչ չափ կըրթութիւն կուզեն աւանդել. կարեւորն կը թողուն՝ անկարեւորն կուսուցանեն. մին գաղղիական մեթոդով, միւս գերմանական, այլ ոմն անգղիական եւ, առանց ի՛նչ առանց մեր ազգին պէտքերն և նիւթական ու բարոյական կեանքն: (1) Կ'սկսին ինչ որ յայտնի է թէ ուսմունքն չպիտի կենայ սպառել, և առանց ուսմանց մէջ ներդաշնակութիւն և համեմատութիւն կը պակսին.

(1) Մասնաւոր էֆէնտիին խնդրանքով միւնտէրիճաթըն պիր սաթըրը Օրթաքէօյ Ճեմարանը ... թէլքի Հալ արտաստիւթինըզմա վէ սա... իւթինանըզ չահը սելայ իտէրիք քի, մէքթէպը մէվճուտ ուսուլը սէֆէրի ([illegible]) ... [illegible] ... Թ· Է·

ԵՍՐԱՐԸ ԱՇԳ

—

ԵՍԷՐԸ

Թ· ԼԻՄՕՆՃԵԱՆ

Ե·

ՑԻՐԱՐ

(1663 Նումերօտան տէվամ)

Նիհայէթ պէյիք Ֆիլիգաար պիւսիւթիւն քէնտիլէրինտէն պըրըլըպ գալըր օլտուղունտան, արթըգ սանտալըն պէրունինտէ պուլունանլարըն սէվինճլէրի թարիֆէ կէլի՞ր մի իտի:

Բոլֆ Միլըր վէ Տօնա Նէգլէս, իքիսի պիրտէն Տօն Վալանսին էլինի օբդուլ, քէնտի թէշէքքիւրլէրինի պէյան, վէ խայըրլ իթմիշ օլտուղու ֆէվգէլատէ մէհարէթի իչին քէնտիսինի թէպրիք իթթիլէր:

Գալթման, պու թէփէնլէր տէ սէնին գըլըճըն խըզ տէյսի էվըլ պու իչիլէճէք, «Սիթօրէմայ վագըթ օլտուղունտա, պու օն իքի սաաթ Սարանիւա թէֆէքճիլէրինի գըյէթլէ միրատ օլունաճագ վէ թէհլիքէտէ գալտըղըմըզ պիր սէրկիւզէշթ էօթէրի մաղարանտա Շուէտ հիւքիւմէթինէ հէտիյէ իճէ... Ֆագաթ հիքէայէնին չէքիլին թէպլիլ իթմէյլէրէք նօգլ իթմէլիտիր:»

Գարթան մէքթուպ իճնաման իչին Տօն Վալանսէ պէյանը թէշէքքիւր իթմէքտէն սօնրա, պոթլաք լիմանըն աչըլընա չըգըլմըշ վէ թէզգիլէար տախի միւսայիտ պուլունմագ օլտուղունտան, պիր ան էվվէլ կէմիյէ վարըլ օլաճագ պիւթիւն հէր նէվ թէհլիքէտէն գուրթուլմագ իչին եէլքէնէ աչըլմաղընը թավսիյէ իթթի:

Մէրգումըն պու թէքլիֆի Թամիմը իլէ մէմնունէն գապուլ օլունարագ, պիր գաչ նէֆէր ալէրհալ խիւքիւմէթին պաշլարը, վէ պիր եանտան քիւրէքլէրին վէ սիւքիանըն գէօրէք խուսուսա տախիլ օլտուղու կիպի, արթըգ սաալլըմաթ տայմայա տաշըր:

Իքի սաաթ սօնրա, գաթէքի քէնտի փարալարընը ալըպ, էօն ֆէրահ Շուէտ կէմիսի, պաշըն Ճիպրալթար սըվաթիլ պուլունանլար լիմանը թիքէտ պաշլատըլարագ տաշըր:

Իքի սաաթ սօնրա, Ճիպրալթար լիմանը, պէյաչէ Պոլֆ Միլըր, պիր քէրրէ, Տօն Վալանսին քէնտիսինէ թէզ Արմանին քէնտիսինին Ինկիլիզ Պէքէրի պէք պէրաքէթ պուլունմամըշ իտի:

Արթըգ օնտան Եօթէյէ Ինկիլթէրրայա կէչմէք պէք գոլայ չէյ իտի:

Եօգհալարգա Ալլահ սէլամէթ վէրսին տէյէրէք, պիրչօգ Ճէքարքէն Գամիլէ պաշլադը թէրէք:

Ֆիրարլըն ֆիքրա... ալէրհալ Պէշերինտէն, գալմանըն տաքիչէսի գարարլամըշ էլէ պուլունտուղու:

Տէհշէթլի Հաքիմ հէր թարաֆտան տողարա, վէ եալընըզ գալմանըն, Ինկիլիզ մահգուսուն ֆիքրինտէն պիլիննէյէն պէպէքլէր իլէ պուլունմագտա իտի:

Պէյչարէ չիֆթէ գոճապալար հէնուզ պիրպիրլէրինէ պագըլ, էնկէրինտէն պաշըլար իտի քի, պիրլէրինէ Բոլֆ Միլըր տէյիլ իտի· Ինկիլիզ գէնտինին նաֆա րըզընը պէքլէյէրէք, Եօթէյէ պաշլայան Ինկիլիզ գէնտինին չէք էօլտուրմէք եօլլարընը տախի ալըպ գանըտլանմագ իտի:

Գամանըտան պիր թէրկէ հալի վէ սանքի Տօն Վալանսին այըպ տիլէքլէրինէ գալըլմագ, Ինկիլիզ գէմիյէ պիր ճիհէտ, գայըթ Հեպեքա ճէնէքլէ տաշըրտան աչըլմըշ վէ ախ սէօզինէ ճէվապ իթմէզ իտի· անըն իչին տէ խիւքիւմէթին թէկրար Իքէնտան սօնրա պիր գաչ սաաթ Ինկիլիզ հարպ գէմիսինէ, պիր գաչ սաաթ էօնճէ, վէ պիր քէրրէ տախի Բոլֆ Միլըրըն պաշըն պըրագմազ իտի:

Ցէնիգ հիւճէթի, հէր պիրիսինին խաթըր ու խըյալինէ պիլէ կէլմէմիշտի:

Գամանըտան, Ֆէվգէլատէ պիր Թէլաշա տիւշմիւշ օլան գալըթանը, պաշըն ալտըղը աքը Ինկիլիզ սանտալը իլէ, Նիթխաէլինէ միւնասիպ օլմագ իւզրէ, գարշը իլէ պէրապէր գալտըրմըշ օրտայա չըքըլըր:

—Իսպանիյա հէնուզ եաքլաշտըն չը՞գմամըշ մը տըր, տէյի սիւալ իթթի գամանըտան:

—Էյի տէյիլ, հէֆթալըգ վէրտի գապթանը պու գաթըր· օ պու վագըթա գատար կէճիքմիշ իտի· պիրպիր գուլաէ սըդ սար թաղըմլը օլմագ տըր կիտէյիմ քէնտիլէրինի ույանտըրայըմ:

Պէյչարէ գատընըն պու սէօզի սէօյլէտիքտէն իլէ Ֆիրլանդայ սարասընտա պիր հէյէճանլը պիր ճիհէտ իտէրէք տէ, գարշըլ գիզլի գարարլայ օլմագ, գուրմէտէր գէնտինին պէնիզինէ էլ ալանլարը պիլմէզ, պաշըն Ինկիլիզ Ֆէրահ գամանըտան օլտուղունտան հէրքէսի կիրիլիք իտէր:

Գամանըտան, պուտուրան մուգաւէլէմ գարարընը իւզէրինէ գէլմէյի ըսար իտէնլէր, հէր քէսի սէյրէտէրէք, Ֆիրլանդայ վէ «Նէ՞ վար տըր· Ինկիլտէրրա պիր չէ՞յ մի օլտու· Ինկիլիզ ֆէրահ վէր» տէյի պաղըրըր:

—Նա՛ը տէյիլիմ· թէզ պէն կէլիպ պաղը սէօյլէյէ քէնտիլէրիք· Նագթալըն խաթըրլանմըշ տէյիլ պիր գամանըտանը պիր լաֆըլ ալմազ· Գամանըտան, Ինկիլիզ գէնտինին Արաչ թիքէտինէ պաղըրը:

Պէյչարէ գամանըտան, հէման գարարլըն Լինչէսի մէքթուպը գարշըլ լիմանը, իւզէրինէ Ինկիլիզ պաճալէն գէլիր:

Իմտի, ինկիլտէրէ օլան Լինչէ իլէ հէման մէրտիվէն պէքլէմէ օլտու:

(Տէվ-ի)

անձնիւր դասատու իր կարողութեան չափով կաւանդէ և ոչ ուսանողին պիտոյից չափով, վասն զի նպատակ չունինք. հանելու տեղերնիս չեմք գիտեր. ուսանողին պէտքն չեմք խորհիր ու ապագայից յաջողութեան օրէնքին ուշ դնել չեմք ուզեր. ամեն բան ներկային վրայ կը չափենք և այս առթիւ աղքատ ապագայ պարզ հայերէն մը և մի քանի օտարին արհեստներու ծրագիր կ'պատրաստենք, իսկ մեծատան ապագայ լեզուաց ծրագիր. երբ թէ առաջիններն ճակատագրեալ են միշտ աղքատ մնալու և վերջիններն ալ միշտ մեծատուն. Մեր միջոցներն ու մեր նպատակն մեծեանց հետ ներդաշնակել չենք մտածած. կրթութիւնն կ'սկսի մեր մէջ և առանց հանգուցի կերթայ անխորհուրդ բանաստեղծալ ծամածուռ և անվերջ. ասոր և բազում ծախք, բազում աշխատանք և բազում տարիներ կը վատնուին ապարդիւն. Արհեստի սահմանուած տղան՝ յետ մի քանի տարի դպրոց յաճախելոյ՝ կելնէ գրեթէ ոչինչ ուսած, և խառն ի խուռն մտքին մէջ խճողուած անհիմն, անկապ, անկցորդ ծանօթութիւնքն ալ քիչ ատենէն կը կորսուին։

Միւս կողմանէ կը տեսնենք որ դուրսն, վարպետներու քով, արհեստական ուսուցումն կը կատարուի խիստ անկանոն և աշակերտին համար յոյժ վնասակար եղանակաւ։ Արհեստի աշակերտն վարպետին ձեռքն գրեթէ գերի մ'է . . . . և եթէ յաջողի ապագային մէջ վարպետ մ'ըլլալ՝ ինչ նախաձեռնութեանց և հոգւոյ արիութեան շնորհիւ է այդ։

Մեծ և մեծ բարիք մի չը՚լլիր աշակերտաց համար, որոց թիւ յոյժ մեծ է, գէթ մի այնպիսի հաստատութիւն որ մասամբ և բարոյական կրթութեան հետ զուգընթացաբար աւանդէ հիմնական արհեստներ կանոնաւոր, մարդավայել և բանաւոր եղանակաւ. այնպէս որ անկէ դուրս ելնողն լինի մի պարկեշտ և լուսամիտ արհեստաւոր, որ եթէ խիստ պարագայի մը հարկին առջև արհեստին մէջ չյաջողի, կրնայ ուրիշ ասպարէզներու մէջ ապրուստ գտնել։ Այս եղանակաւ ժամանակի աչալին բնայորութիւն կը լինի. բազմաթիւ ապագայներ կը զերծանին կորստեան փոսէն, և լեզուագէտ ուսումնաւարտն, դեռ պատանի, կարող կը լինի հայթայթել պարկեշտօրէն իր օրապահիկն։ Արհեստի երթալու համար պէտք չունի ուսանողն ընդհատելու իր ուսումն. այդ բարերար հաստատութիւն՝ ինչպէս Պերպերեան էֆէնդի ալ մեզ հետ կը վկայէ՝ պիտի զինէ միանգամայն միտքն գիտութեամբ և ձեռքն արուեստով և գործքով պիտի ապահովէ իր բարոյական և նիւթական կեանքն։

Ահա այսպիսի հաստատութիւն մ'է մեր առաջարկած հաստատութիւնն. և շատ ցաւալի բան է որ մենք այն աստիճան ետ մնացած ենք որ նոյն իսկ մեր օգուտն չեմք կարող ճանչել և մեզ մատուցուած դեղէն իբրև ի թունոյ կը խորշիմք։

Մեք՝ իբրև այն քննադատներէն մին՝ արհեստական ուսուցման օգտակարութիւն կ'ընդունինք և այս մասին Ուսումն. խորհրդոյ առաջարկն խիստ բանաւոր և գովելի կը գտնենք, սակայն դարձեալ կը քննադատենք այն ուսմանց ծրագիրն որ ծաղկեալ և գրեթէ քաղաքականալով լեզուաց հետ միանգամ կը բառնայ այնպիսի կարևոր ուսումներ, որ անհրաժեշտ պէտք ունին ընկերականաւէն ասպարէզներուն մէջ։ Պարոն քննադատն որ գուցէ՝ եւրոպական լեզուներ գիտնալովն հանդերձ՝ հատ մ'իսկ ծրագիր չէ կարդացած եւրոպական արհեստական դպրոցի՝ այդ մը փնտակին վրայ ուսումնասիրելով, պարտի գիտնալ թէ մեք՝ առանց եւրոպական լեզու գիտնալու՝ թարգմանաբար գտնուած այսպիսի բաւական ծրագիր կարդացած եմք, որոց մէջ կրթութիւն նախնական առաջնածնէ մեր չենք. վասն զի եւրոպացիներն թէ հարուստ և թէ բազմաթիւ ժողովուրդներ լինելով, բաւական թիւով ամեն կարգի դպրոցներ հիմնած են և կրնան հիմնել. իսկ մեր ազգն այդ թիւն և այդ հարստութիւնն չունենալուն համար, բնականաբար ամեն վիճակի յարմար բազմաթիւ բարեկարգ վարժարաններ ոչ կրնայ հիմնել և ոչ պահել. ասոր դէմ հիւանդանոցի վարժարանն՝ որ մեր ազգին միակ պատուաբերն է՝ կարելի եղածին չափ բարձրագոյն օրինակ արհեստանոցի մի, և այս նպատակին համար համար՝ մեր առաջարկած ծրագրով միայն կարելի է։ Պրպուրև գարաւ նախապաշարումներն, անձնական շահերն և անձնասիրութիւններն արգելք մի են մեր առաջադիմութեան իրականացման. բայց կը բաւէ որ մենք ապագայի առջև հիմն դրենք։

Տ. ՄԱՆԱՎԵԱՆ
(Ծաղկանեւէ)

ԲՈՒԼ ԲՈՒՑՈՒՄԱՐ

Շէհր Էմանէթինտէն կէլէն իլան.

[illegible]

Խուքիւմէթէ հաւթայ վէ քէօմիւր վէ սաման վէ կիրաճ վէ սաիրէ եխուքիւ օլարագ կէլէն սէֆինէլէրտէն 400

Քէզալիք հաւթայ վէ քէօմիւր վէ սաման վէ կիրաճ վէ սաիրէ եխուքիւ օլարագ կէլէն մավունա վէ չէքտիրմէլէրտէն 200

Քէզալիք հաւթայ վէ քէօմիւր վէ սաման վէ կիրաճ վէ սաիրէ եխուքիւ օլարագ կէլէն առլարարա վէ սանտալ վէ գայըգլարտան 100

Շէհր խարիճինտէն կէլէն եխուքիւ մանտա արապալարընտան պէհէրինտէն 80

Քէզալիք չէհր խարիճինտէն կէլէն եխուքիւ էօքիւզ վէ չիֆթ ատլը արապալարըն պէհէրինտէն 60

Քէզալիք չէհր խարիճինտէն կէլէն եխուքիւ տէվէլէրին վէ թէք ատլը արապալարըն պէհէրինտէն 40

Քէզալիք չէհր խարիճինտէն կէլէն սաիր եխուքիւ հէր նէվ հայվանլարըն պէհէրինտէն 20

Քէզալիք խարիճտէն սիւրիւ իլէ կէլէն գալ վէ հինտինին պէհէր առէտինտէն 1

Պիր խուքիւմէթ եանաշըն գայըգ վէ կէմիլէրտէն օրատա էշեար մաղմուլէսինի սաթմաղըպ տա տիւքէր խուքիւմէթ կէօթիւրէն օլուր իսէ, անըն հասըլէսինի սաթընճըյա գատար իշ ուղրատըլը խուքիւմէտէն եապըշտըրըլան բուլ չէհրին տիւքէր խուքիւմէթլէրինտէ տախի միւթէպէր տիր։

Իշպու բէյամ Սթամպօլտա խուքիւմէթ իլէ գալէ գարուլարը վէ Իսքիւտար վէ Պէյօղլու վէ Պօղազ իչինտէ տախի քէզալիք խուքիւմէթ իլէ գարա ճէհէթլէրինտէ Շէհր Էմանէթինտէն թային օլունաճագ մէվգի մէմուրլար իլէ թիճարէթ գըլընարագ խուքիւմէթ գըլընաճագ տըր։

Բու րասիւմաթըն խուքիւմէթ իչին մէմուր թային օլունան մէվգիլէրին բուլունաճագ տըր.

Ֆիլ քէօփրիւսիւ,
Քէմիքլի Պուրուն,
Կիւմիւշ Սույու,
Բալը Չիֆթլիկի,
Եալը գաբու,
Լանկա գաբուսու,
Մէվլէվիխանէ գաբուսու,
Սիլիվրի գաբուսու,
Գափը Չէշմէ,
Եէնի գուլէ Գաբուսու,
Գափը Չէշմէ աքսարայիսնտէ խուքիւմէթինտէն Լանկա գատար սէվահիլ խուքիւմէթլէրի,
Ունքափանը քէօփրիւսիւ,
Քեաղըտխանէ քէօփրիւսիւ,
Չիֆթէ Ճէվիզլէր,
Ճիպալի,
Զէնճիրլի Գույու,
Գուրու Չէշմէ,
Առնաւուտ քէօյ,
Պէպէք,
Ռումէլի Հիսարը,
Էմիրկէն,
Պօյաճը քէօյ,
Պալթա Լիմանը,
Իսթէնիա,
Եէնի քէօյ,
Թարապիա,
Պէօյիւք տէրէ,
Սարըեար վէ Եէնի Մահալլէ,
Ռումէլի Գավաղը,
Սիւթլիճէտէն Ռումէլի Գավաղընա գատար սէվահիլ խուքիւմէթլէրի,
[illegible] Չէշմէ,
Բէյլէրպէյի Գափըսը,
Վանիքէօյ Գապը,
[illegible] Թօփխանէլի օղլու,
Քիւչիւք Չամլըճա,
Գուլէլի,
[illegible],
Ալեմտաղը? Չիֆթլիկի,
Հէքիմպաշը Չիֆթլիկի,
Ալէմ Չէշմէ? [illegible],
Արրանճը Չիֆթլիկի,
Պէշիքթաշ,
Գարը քէօյլէրինտէն Անատօլու Գավաղընա գատար սէվահիլ խուքիւմէթլէրի,
Թօփղաբու.

ՄԻՒԹԷՖԷՐՐԻՔԱ

ՖԷՆՆԷ ՃԷՄԱԹ

Վէզիր կալէթ սալնընտա պէրվէճհը ատի օգունմուշ տըր.

«Մէվքէքէթին մէսալը հայթը ատա օլունատըքճէք օլմ ֆէննըր զըրաաթըն մէմլէքէթ Մոհրուսէի Շահանէտէ թասամիմի իլէ պիլճիւմլէ թէպասի Շահանէլէրինին խաթըհասը րիֆահ ու սաատէթլէրի մագսատը խուսմէրուսինէ մէպնի պանիսան ի սէնէ էվվէլ Մէքթէպը Սուլթանի վէ Մէքթէպը Միւլքիյէի Շահանէ չակիրտանընըն պիլ խաթիճ էհլիյէթլէրի նիսպաթի օլան ֆէննիլէրտէն Նուրի պէյ իլէ Բօլ Գալատա էֆէնտի Բարիզ Ճէմալ պէյ իլէ Նէջիպ վէ Սաթորթի էֆէնտիլէր կրէտիթ, Ց. Թորգոմեան Գէորգ վէ Չէրպի էֆէնտիլէր Մօնթէլիէ, Օտման էֆէնտի Ֆօհա Բրիմիկ նամ զըրաաթ մէքթէպլէրինէ միւտիրը ուսմալի իւզէթլու Ա. մաաշան էֆէնտի մարիֆէթիլէ կէօնտէրիլմիշ էհլիյէթլի վէ մէքթէպլի միւտիրլէրինէ թավսիյէ վէ թէնպիհաթը լազըմ իսֆա, վէ թարաֆը տէվլէթտէն թախսիս պույուրուլան մաաշ վէ մասրաֆլարընը Պանգաասը հէվալէսինի կէօնտէրիլմիշ ավտէթ վէ հէր իւչ սենէ պիր քէրրէ վէրտիքլէրի իմթիհան վարագալարընը ճէլպ իլէ հէր պիրէրլէրինին տիւրէճէի մաամուլէլէրինի վէ թամ ու զայրէթլէրինի անլարագ պու վէճհ իլէ թէշվիգամ վէ վէսայաթըն լազըմ օլմայ տը խայրէթլէ տէտամ իթմիշ տիր։

«Մուսամիլէյհ Աճամեան էֆէնտինին էվէլ ու ախըր պու պապտէ օլան սայ ու հիմմէթի վէ թալէպէի մուսամիլէյհիմին զայրէթ վէ սէպատլարը գայ օլմայարագ, իշպու մայըս Ֆրէնկինին 10ընճը կիւնիւ տէրսլէրինի իքմալ իթմիշլէր. Պունլար Օսմանը նէֆրէսի կէնտիսլէրի օլարագ հայտէ, պուլունտուգլարը մէքթէպլէրտէքի Ֆրանսըզ թալէպէլէրինին էքսէրիյէթինէ վէրտիքլէրի իմթիհանլարտա հայրէթ էթմիշ գաղանարագ, տիւբլօմալարը ալմըշ օլտուգլարը հայթէն չայանը թաքտիր վէ աֆէրին տիր. Մուսամիլէյհիմ միւտաւիմ օլտուգլարը մէքթէպլէրին միւտիրլէրի վէ խօճալարը իլէ Ֆրանսըզ թալէպէլէրի տարաֆընտան իլէ վէսա խուսուս Բարիզէ սոմէթ իտէրէք, Թիճարէթ նէզարէթը ճէլիլէսինտէն ալաճագլարը էմրէ ինթիզար իթմէքտէ օլտուգլարը մէսմու տըր։

«Իշխարիյէյինէ կէօրէ, քէնտիլէրինին ավտէթ խարճրահլարը Թիճարէթ-Զըրաաթ Նէզարէթինճէ թէսվիյէ օլունուպ, Պանգա վաղէթաս իլէ հէվալէլէրի տէրտիմ թէսվիյէ իտիլմիշ։

«Մուսամիլէյհիմին մէմլէքէթէ մէսայի էճնէպիյէտէ պուլունտուգլարը գանունլարը տէրսլէրինէ չալըշըպ վէ սայէի Շահանէտէ Բադիշահընին Ֆրանսըզ թալէպէլէրինտէն կէրի գալմայարագ ճէտիտէ իքմալը թահսիլ սալիֆէթ օլտուգ, մաամուլ քի ճէմալէթլիլէրինին ալըշըղ տըր, քէնտիլէրինին թէտէր վէ մէմլէքէթլէրին վէ ֆախուրը տիփլօմարտան նէ ատէտ էյլէրէք պուրա իմթիհան խալքէ, վաթանլարը տախի անլարըն էսէրլէրին իհսաս իտէչէք խալքէ ճէհէթլէ անլարը կէօզլէմէք օրտըլտան, պիր կիւն էվվէլ իմթիհա խալքին էմանլարը քէնտիլէրինէ թէմսիլ իլէ միլլէթտան էյլէ վէ մէտրարտըն ասարիլէրի խարակնա մէվքիլէն մէշխուր [illegible] տիր։»

—

Լ. Թիմէս կազէթալը Էճնէպի միւքէլլէֆի հազգընտա եազըլը պիր մէքթուպտէն պէրվէճհը ատի մէալը նագլ իտէյօր.

«Պիր գաչ կիւնտէն պէրու Էճնէպի միւքէլլէֆին թէնէզզիւլը զըլմէթի միւնասէպէթիյլէ պու խուսուսա ուֆագ թէֆէք ալըշվէրիշլէ պիր գարըշըգլըգ հասըլ օլմուշ, վէ պու հալտէն Էճնէպի միւթէլլէրի օլուպ պազար միւփլէր խըլթըֆ շէնէպէ իթմէք իւզրէ պուլունմուշ տըր։

«Պու հալ Էճնէպի միւքէլլէֆին ֆիյաթըն տախի նէչէ օլունսա բէսկի իւմիւտար խալգ ճա ավանլըգ մանա վէրիլմէսինտէն նէշէթ իթմիշ տիր։

«Միւհիմ էքրէմէլէր մարտըն պիրինտէն իթիպարէն Էճնէպի միւքէլլէֆին թէտավիւլ մէն օլունաճագը պէյան, մէսքիւք պէյմէքլէրինի գըյմէթի նի թէնզիլ իթմէքլիքլէրինտէն, էճնապիւ քէմ թարաքլը, Էճնէպի միւքէլլէֆին զաթէն ֆիյաթըլա պուլունմագտա, վէ մէսքիւք էքրէմէլէր միւնասիպ էտէր սահիլլէրի թարաֆ էքսէրինէ պուլունմայարագ ղարարընա սէֆ իլէ էքսէրիյէթ ճէքէլտիկինէ սէպէպ պուլունմագ հասըլ պուլունմուշ պիր նէքտէ իլէ մէհմուրէի քէֆ մէմլէքէթլէրի ֆիյաթ իլէ սա-մաթ մէնսուպ պուլունմուշ տըր։ Պու հալտէ խալգ թէսիրլէր ճէհէթիլէ Էճնէպի միւքէլլէֆին պօզուգլարը տախի ֆէր ու մէսուրիյէթլէ գանունի պիր քէրէ տէրճէյէ վէ ալըշվէրիշտէ իլտիֆաթ օլունմագտա ա պալ իլէ թէօլտէն նէզտ տիր։

«Հիւքիւմէթը Սէնիյէ՝ քիւլլի ջէլպ իլէ ուֆագ տէմիր պարագլարը զուրուճէ միսպէթին մէճիտիյէ վէ ալտըն պօզուգլարը իլէ տէյիշտիրմէք, վէ պիր քիւլլիյէթ ճէլպ իտիլմէք իւզրէ պիր թէսթիլ թէպտիլ իտիլմէսինի քարար էթմիշ տիր։»

—

Արապիստանա տայիր մէքթուպլարտա մէշհուր օլան Մ. Պրոմի Մաթպուաթ մէճլիսինին մէմլէքէթինտէն միւհիմ Արապիստանա ալթի պիր մէքթուպ եազմըշ տըր։ Մէքթուպտա մէզքիւր Արապ մահթիւմիյէթինի էրթէսի կիւնիւ եազմըշ տըր։ Պու մէքթուպ Արապիստանի չիմտիյէ գատար նէշր օլունմամըշ խուսուսաթի մէքթուպլարտան պիրի տիր.

«Մէփքիւլի սօնթամ Մ. Պրոմ-

լի. — Կէրէք պուրատա պէնիմճէ մանհուսա օլան վէ կէրէք Էյալէթլէրտէ հալա խալքըն հալքըմ, իքէմմա, զարիֆ վէ միրասէլէրինի տէրլամըլը իթմէքլիկին քէնտի աչըղմը զուրթ արտըմ տէյու գանուն օլունմասընը իթմէմ, իլմէ պաշան իլին անլէ բէճա խալքըմ քի անլէրին իսթինաֆընտա հալքը պուլունմագ վէ հալգըվալարընըն քէմալը ատլ ու հալգ անլէթիմլէ ըսրար մուամէլէ օլունմասընը արդը իթմէք իւզրէ թահգիգ գօմիսիօնլար միւսավաթ թալէպ իտէսինիզ, զիրա պէն էմին քի անլէր ալէյհինէ հիչ պիր շէյ անլէմէզ, չինքի օնլար մէմլէքէթին գանունլարը թէճավիւզ իթմիշլէր տիր։ Մահզուսօլան [illegible] պիր քէրրէ [illegible] իթմէլի [illegible]։»

Իմզա
ԱՀՄԷՏ ԱՐԱՊԻ ԷԼ ՄԸՍՐԻ
4 [illegible] 1882
Գահիրէ

—

Կէչէն բազար իրթէսի կիւնիւ Էօյլէտէն սօնրա պիր գասըրը խուսուսի խուքիւմէթտէն Հասքիւ պէյ գօնագընտա կիւմիւշ իւզէր խոյնը Նամ պիր մէհաֆիլին գուրէ արապալարը պինտիգ, վէ արապաճը էվվէլա օ եօլտա տօղրու արապալարը սէվք իթմիշ իսէ տէ, եօլտա պէքլէտիլէն [illegible] Սուլթան թէքէսինէ տօղրու կիտիպ օրատա արապատա պուլունան գատընը ըլըքլը կէչմէք իսթէմիշ իսէ տէ, [illegible] պուլունմագ իլէ թէլաֆ օլունմագ իւզրէ իքէն օրատա պուլունան գաչ քիշիլէրին մէտատինէ [illegible] թէսատիֆ օլունուպ, արապաճը տէ պէրապէր գուրթարըլմըշ իսէ տէ, արապա [illegible] օլմուշ տըր։ Գատըն [illegible] գուրթարըլտըղը [illegible] Գանգառախ օլմայարագ ալտըգ [illegible] գալմըշ տըր։

—

Գօրսաֆանտան խաբէրսիզ վէրիլէն պիր Ալաճալը հիքեալէնէ կէօրէ, [illegible] քէնտի օրատա իւճրէթինի միւտաֆաա վէ ֆայտալը հագգընտա տա մէ քեօտէ միւլկինտէ մալիւմ վէրմէք թէօրէմէքլիյէ իքի պաշը իլէ Եօրքի Սթամպօլտա նամ պիր ճաճարի ատաբիմիշ տըր։

—

Կէչէն բազար կիւնիւ Բամ բալթըգլամատա վէ քիւճիւք Մօտէն եօր [illegible] Տէրսաատէթ Հանամ էֆիրի Մ. [illegible] պիր վիլիմա վէրիմ, Ալէքսանտր [illegible] թօլայը Բամ պալթըգ ճանիպլինտէն պէ յանը ճագըլըր իլէ չըմ իլիր։

—

Սօֆիատան եազըլըրլը կէօրէ, Այ Սթէֆանօ ահտնամէսինին իմզալանմասը կիւնէ միւսատիֆ օլան Բամի ֆէպրուարըն 18 ինճի կիւնիւ չէհրը մէգթրպտէ օլ միւնասէպէթլէ չէնլիկլէր իճրա օլունմուշ տըր։

—

Ֆրանսատա մէհաքիմի տիվանիյէ վէճհ իլէ, Էվրօպատա պիր չօգ մահալլէրտէ գույուճտա ֆէսատ վէ իսթիհսալ աֆէթլէրի հագգընտա իթ-թիլէ թէսիրլէրինէ սէպէպ տէ թէսատիֆ միւզաքէրէսի իմթիհան օլնաճագ իմիշ։

Ռումանիատա զուհուր կէլմիշ օլան «Գարա Էլ» նամ ֆէսատ ճէմիյէթինին Պէլճիգա սօսիալիսթլէրի իլէ Բուսիա նիհիլիսթլէրի վէ Ֆրանսա իխթիլալճըլարը վէ Ինկիլթէրրա ֆէնիանլարը իլէ միւշարէքէթ պուլունտուղը անլաշըլմըշ օլմասը, Էվրօպայի թամ իւճրէթ օլան իսթիսլիմ իլէ էտէպի իհտարը իլէ թէօտիպ իթմէք լիւզումը կէօրիւլմէքտէ իմիշ։

—

Ալթի Աթլը գումպանեայի

Լօնտրատան մայըս 6 թարիխլիք Բարիզ կազէթալարընա աթիշէլի մալումաթը վէրմիշ տիր.

«Մըսըր մէսէլէսի հագգընտա միւզաքէրէտէ պուլունմագ իթմէք իւզրէ Մ. Կլատսթընըն Ֆըրանսըզ հիւքիւմէթինի իզնա իթտիկինէ տախի օլան հավատիս պէք ալէ սահիհ տէյիլ տիր։

«Շիմտիյէ գատար թիւրքիյէլիլէրին Բարիզտէ իգամէթլէրը թասվիր ու հարէքէթի Ֆրանսըզ հիւքիւմէթինէ հիմաի թէսիրի մաանիդ օլմայտըր։

«Մըսըրտէ Մ. Կլատսթընըն Բարիզտէն կէչմէսինի օրատա Մըսըր մէսէլէսինտէն պահսը օլունմասըրը թարիֆէ միւհիմ օլմայըպ, հալպուկի օ վաղթ տան պէրու միւզաքէրէյէ պուլունմագ օլունմայտըր։

«Պուևտան մատամ Ֆրանսըզ հիւքիւմէթի պու պապտա նէ տէրէճէ հիւսնի նիյէթ տախի պուլունսա, վէ Մըսըրտա Ֆրանսաընըն հայսիյէթ ու մէնաֆիինէ միւտաֆաա սուրէթինտէ պիր հալ թէքլիֆ իլէ պու մէսէլէնին սուլհէն թէսվիյէսինէ մէմնուն պուլունաճագը սաատէթ իթմէքտէ օլմագ իսթէտիկինի պիլտիրմէք իսթէր տիր։»

Աթինատան Տէրսաատէթ Բոստ կազէթալարընա եազըլտըղընա կէօրէ, Ճունանիստան հիւքիւմէթի Լօնտրա մէճլիսինտէ պուլունան Ճունանիստան էլչիսի Ֆօթ. Միւթէֆէրրիգ ճէպհանէլէրի թալիմաթը վէրմիշ, վէ Ճունանիստանըն Թուրքիա իլէ օլան սըգ գոմշուլուգ մինասիպէթինէ ատիլանէ իւղրէ պէյան օլունմուշ տըր։

—

Բօլիս՝ քէյֆիյէթինտէն խապէրտար օլունմասա, Ֆէրհատ մահալլէ արպէթտայա էթմիշ իսէ, պօլիս գօմիսէրլէրինի թէօչէն չարգընլար ֆիրար իթմիշ օլտուգլարընտան, օրատա պուլունան պազար էշեաս հագգընտա չիւպհէ իթէրէք անլէրի թէնգիհ իթմիշ տիր։

—

Պու հաֆթա Զալթիէ Նէզարէթի 19 սատըգճըյը տախի թիւրքիլէրին ուզագ էյալէթլէրինէ նէֆի իթմիշ տիր։

—

Հիճազտա փիւճէ գօլէրա իլլէթինտէն թալֆուլմամըշ ալ օլունմուշտան, սըհհիյէ խուսուսի հէյէթ լիմանլարընտա գարանթինալարը լաղվ իթմիշ տիր։

Ինկիլթէրրա վէլիի ահտը պէրլինէ կալ Պէրլինէ ազիմէթ վէ Ալէմանիա վէլիի ահտըն կիւմիւշ տիւյիւնիւ ճիւնէթինէ հազըր պուլունմուշ տըր։

Ալէմանիա իմբէրաթօրը պու միւնասէպէթլէ պէրնաը միւշարիւլէյհէ Ալէմանիա օրտուսընտա ֆախրի ժէնէրալլըգ րիւթպէսի թէվճիհ վէ Հօհէնցօլէրն խանէտանը միւզէյյանէսինին պիր գըլըճ իհտա իթմիշ տիր։

—

ՏԱԽԻԼԻՑԷ

Մաթէմէէսաֆ իշիթիլմիզէ կէօրէ, Սաարաղամ հազրէթլէրինին պիր վագթտան պէրու գէյֆսիզ պուլունան պիրատէրլէրի Ֆէրիտ պէյ՝ կէչէն սալը կէճէսի վէֆաթ իթմիշ վէ տիւնքի կիւն պէօյիւք ալայ իլէ ճէնազէսի Պէշիքթաշտա Եահեա էֆ. Թէքքէսինտէ տէֆն խըլընմըշ տըր:

Մէզքիւր ճէնազէ ալայընտա Աւլիյէ նազըրը Աքիֆ բաշա վէ խարիճիյէ նազըրը Սաիտ բաշա վէ Շէհր էմինի Մազհար բաշա վէ Սաարաղամ միւսթէշարը Ջէմիլ էֆէնտի հազրէթլէրի վէ Պապը Ալի րիճալընտան տահա բէք չօգ զէվաթ վէ խուլէմա վէ չէլէպիլէր հազըր պուլունմուշլար տըր:

Թէզալիք ալայը մէզքիւրտա Պապը Ալի գավասլարը պիր մըզրագ ասաքիրը Շահանէ թախըմ հազըր պուլունմուշ տըր:

Սաարաղամ հազրէթլէրի պիրատէրլէրինին վէֆաթընտան տօլայը ֆէվգէլաաէ թէէսսուֆ իչինտէ օլուպ, բէք չօգ աղ ու ֆիղան իյլէմէքտէ իմիշլէր:

Միւշարիւլէյհ հազրէթլէրի տիւնքի կիւն իշպու ճէնազէ սէպէպիյլէ Պապը Ալիյի թէշրիֆ պույուրմամըշլար տըր:

—Ցիւն Րուսիա իմբէրաթօրը խաչինճիւ Աղէքսանտրըն թախթա օթուրմասընըն միւսատէֆ կիւն օլմազլա, Րուսիա սէֆարէթի քիլիսէսինտէ տուալար օգունմուշ տըր: Զաթը հազրէթը Շէհրիյարի՝ պու միւնասէպէթլէ Րուսիա սէֆիրի Մ. Նէլիտոֆը թէպրիք իթմէք իւզրէ Մապէյնը Հիւմայուն պաշ քեաթիպիյլէ մէմուր կէօնտէրմիշլէր տիր: Բէզա Մ. Նէլիտոֆ քիլիսէտէն չըգընճա Տէրսաատէթտէ միւթէմէքքին Րուս թէպաասընը գապուլ իթմիշ տիր: Լիմանտա պուլունան պիլճումլէ Րուս սէֆինէլէրի տօնատըլմըշ, վէ Թօբխանէ րըխթըմընտա պուլունան Օսմանլը գաբագօլ սէֆինէսի 21 բարէ թօբ էնտախտ իթմիշ տիր:

—Պրուսա վալիյինէ թային պույուրուլան Հաճի իզզէթ բաշա՝ հազրէթլէրի էվվէլքի կիւն հուզուրը Շահանէյէ տուխուլ իթտիքտէն սօնրա, տիւն մահալլը մէմուրիյէթինէ ազիմէթ իթմիշ տիր:

—Սէլանիք վէ Սէրէզ վէ Սէրֆիչէ թարաֆլարընտա պիր նէվի գըրղըլ չիչէք զուհուր խըլըպ հիւքիւմինիւ իճրա իյլէմէքտէ օտըղընը Վ-էֆ խավըրյօր:

—Շէհր էմանէթինտէն կէչմէքտէ օլան չըլմէնտիֆէրլէրին էմանէթ հարէքէթլէրինէ պիր զարա վուգու պուլմամագ իչիւն խաթթ պիլէթլէրի թարաֆընտան թըրամվայ պօրուլարը կիպի պօրու չալընմագտա իմիշ:

—Էվվէլքի սալը կիւնիւ միւթէվէֆֆա Րուսիա իմբէրաթօրը Իքինճի Աղէքսանտրըն էսվէլ գաթլինէ միւսատէֆ կիւն օլմագլա Պէյօղլունտաքի Րուսիա քիլիսէսինտէ ռէքվիյէմ իճրա օլունմուշ, Րուս նիշանլըլարը, վէ Մ. Նէլիտոֆ իլէ սէֆարէթ մէմուրլարը վէ Րուս թէպաասընըն էքսէրիսի հազըր պուլունմուշ տըր:

Պու կիւն մալը մէնտուպլարը թէրէքէ թաֆթիշինէ միւթէճասիր օլանլար սիւրկիւն օլունաճագ տըր:

—Հայտար բաշատան իզմիտէ միւմթէտ օլան Տէմիր եօլ խաթթընըն Պանտըրմայա գատար թէմտիտի...

տըր: Մէնֆաաթը ումումիյէյէ մուհաաէնէթը մուհթաճ իյաաէ օլմայան վէ ֆէննը միմարի հագգընտա ուսուլ ու գավաիտինէ թաթպիգէն ինշա օլունաճագ օլան մէզքիւր խայըրխանէյէ, վիլայեթ պէլէտիյէ սանտըղլարընտան սէնէվի պիր խանէ թախսիս օլունաճագ, վէ իշպու թախսիսաթ Շուրայը Տէվլէթ թարաֆընտան թային օլունաճագ տըր: Մէզքիւր խայըրխանէնին ինշաաթը իչիւն պուրալէ օրտայա 420 խասէթա եէրլէշթիրիլէճէք տիր:

—Էվրօբատան կէլէն Պանայի նամ բէհլիվանըն, կէլէճէք բազար կիւնիւ հէր քիմ օլուր իսէ օլսուն կիւրէշ իչիւն մէյտանը օգուտուղը բիլտիրիլմէքտէ տիր: Մէրգում բէհլիվան քէնտիսինի եաթըրանա 50 լիրա վէրէճէկինի վաատ իթմէքտէ, վէ պունտան մաատա թէյիւտէն պէյան օլընտըղը կէօրէ, Երամեան Արրահամ բաշա հազրէթլէրի մէրգում բէհլիվանը եաթըրանա 70 վէ Մ. Լօրանտօ տախի 50 լիրա վէրմէյի վաատ իթմէքտէ տիրլէր: Պօյ վէ ֆէվգէլատէ գուվվէթլիյէ մալիք վէ մաարուֆ օլան Էրմէնի գահրամանը համալ Սիմոն՝ մէրգում բէհլիվանըլա կիւրէշմէյէ նիյէթինտէ տիր: Էկէր պու կիւրէշ ճէրէյան իսէ, գալիպին միւքեաֆաթը տահա չօգ օլաճագընա շիւպհէ եօգ տըր:

—Շէհր էմինի Մազհար բաշա հազրէթլէրի՝ Սթամպօլտա Գանթարճըլար սօգաղընտա վագըլ սախանէլէրի գապաթմագ իչիւն պիրինճի թարիխ րէսմինէ էմիր վէրմիշ տիր:

ԻԼԱՆԱԹ

Վէրիլի էմանէթինտէն կէլէն իլան

Վէրիլի Էմանէթի ամվարը մէրպութէսի ագլամը իչիւն պիր սէնէլիք օլարագ իլթիզամը մուզայատէյէ օլան մուհէնտիսի գըրթասիլինին իշտու մարթըն 9ընճը չարշէնպիհ կիւնիւ մուզայատէսը իճրա օլունաճագը ճիհէթլէ, թալիպ օլանլարըն նումունէլէրինի կէօրմէք վէ շէրաիթը իհալէյի անլամագ իւզրէ Էվվէլ էմանէթը միւշարիւլէյհ մէճլիսը իտարէսինէ միւրաճաաթ իյլէմէլէրի իլան օլունուր:

1 մարտ 99 3—1

ԹԷՍԱԼԻԱ ՏԷՄԻՐ ԵՕԼԼԱՐ ԳՈՒՄԲԱՆԻԱՍԸ

Վէլէսթինօ Թարիգիյլէ Վօլօտան Լարիսայա, վէ Ֆարսալ, Գարտիձա վէ Թրիգալա Թարիգիյլէ Վէլէսթինօտան Գալապագա գատար օլան խաթթ.

Րումի 1882 յունիս 22 թարիխլի գանունլա թաստիգ օլունան 1882 մայիս 13 մուգավէլէնամէսինին 3իւնճիւ պէնտի ահքեամընա թէվֆիգան, 1882 հօկտեմբեր 30 թարիխլի Գարարնամէի Գրալի մուճիպինճէ թէէսիս օլունան, վէ պէհէրի 250 ֆրանգա օլարագ 92000 հիսսէյէ մունգասէմ 23.000.000 ֆրանգտան իպարէթ սէրմայէսի պուլունան

ՀԻՍՍԷԼԻ ԱՆՕՆԻՄ ՇԻՐՔԷԹԻ

ՆԻԶԱՄՆԱՄԷՍԻ ԱԹԻՆԱՏԱ ՄԱՀՔԷՄԷ ՔԵԱԹԻՊԻ Մ. ԱՆԹՕԱՆ ԿԱԷԹԱՆՕ ՀՈՒԶՈՒՐԸՆՏԱ ԹԱՆԶԻՄ ՕԼՈՒՆՄՈՒՇ ՏԸՐ

Իմզալանմագ իչիւն տէֆթէր քիւշատ օլունարագ պէհէրի 250 ֆրանգտան 92000 հիսսէ սէնէտաթը

ԹԷՏԱՎԻՒԼԷ ՉԸԳԱՐԸԼԱՃԱԳ ՏԸՐ

ՏԷՖԹԷՐԸ ՄԷԶՔԻՒՐԸ ԻՄԶԱԼԱՄԱԳ ՇԷՐԱԻԹԻ

Հիսսէ սէնէտաթը գըյմէթը հագիգիյէլէրիյլէ (օ բէր) մէյտանը թէտավիւլէ չըգարըլաճագ տըր: Պէհէր հիսսէնին մըգտարը էքսիւնը պէրվէճհը աթի թէէտիյէ օլունաճագ տըր.

Իմզա իտիլտիկի վագթ 30 ՖՐԱՆԳ ՆԱՂՏ ԱԼԹՈՒՆ, եախօտ Բարիզ իւզէրինէ պիրինճի սընըֆտան պիր չէք վէրիլէճէք տիր: Եունանիսթանտա տէֆթէրը մէզքիւրը իմզա իտէնլէր՝ պու մըգտար աղչէյի Եունանիսթան Միլլէթ Պանգասը պիլէթիյլէ տէ թէէտիյէ իտէպիլէճէքլէր տիր. անճագ ֆրանգըն ֆիյաթը հիսսէ սէնէտաթընըն մէյտանը թէտավիւլէ չըգարըլտըղը կիւն միւթէտավիւլլէր (էմէթէօր) թարաֆընտան թային օլունաճագ տըր.

1883ին ապրիլ 6/18ինտէն 9/21ինէ գատար վուգու պուլաճագ թէվզի ու թագսիմ էսնասընտա 45 ՖՐԱՆԳ ՆԱՂՏ ԱԼԹՈՒՆ, պալաաէքի ֆըգրատա պէյան օլունտըղը սուրէթտէ պէտէլի իթա օլունաճագ տըր:

Թէվզի ու թագսիմտէն իքի այ սօնրա, պալատէ պէյան օլունտըղը վէճհլէ 50 ՖՐԱՆԳ թէէտիյէ իտիլէճէք տիր.

Սէրմայէնին պագը գալանը տա Գումբանիանըն իգթիզասը օլտուգճա այնի սուրէթտէ թէէտիյէ օլունաճագ տըր. լաքին գալան սէրմայէտէն հէր նէ վագթ աղչէ թալէպ օլունուր իսէ, պու թալէպ օլունան աղչէ՝ հիսսէ պաշընա նագտ ալթուն 60 ֆրանգը թէճավիւզ իթմէյէճէք, վէ սօն թէէտիյէնին իւզէրինէ պէշ այ միւրուր իթմէտիքճէ գալան սէրմայէտէն աղչէ իսթէնիլմէյէճէք տիր:

Պիր թագսիթին թէէտիյէսի կէճիքինճէ, Գումբանիանըն մէնֆաաթընա օլարագ օ թագսիթին սահիպինտէն սէնէտէ եիւզտէ 8 հիսապըյլա ֆայիզ ալընաճագ տըր: Պու թէէխխիւր 30 կիւնտէն զիյատէ վագթ տէվամ իթտիքտէ, Գումբանիա՝ մունասիպ կէօրիւր իսէ, պիր թագսիթ պօրճը օլան հիսսէլէրի, կէճիքթիրէն սահիպինին հիսապընա Աթինա պօրսասընտա իքի տէլլալ վասըթասըյլա սաթապիլէճէք, վէ մէզքիւր հիսսէլէրին սէնէտաթընը քէննիլէմէքսիզին հիւքմիւնտէ թութարագ այնը նումէրօլար թահթընտա եէնի սէնէտաթ չըգարապիլէճէք տիր:

Թէվզի ու թագսիմ էսնասընտա, խաթիգրաղ տէֆթէրինի իմզա իտէնլէրէ մուվագգաթ սէրթիֆիգալար վէրիլիպ, պունլարըն սահիպի թահրիրէն թալէպ իթտիքտէ, մէզքիւր սէրթիֆիգալար պաշգասընա նագլ օլունապիլէճէք տիր: Սէրմայէ շիրքէթին նըսֆը թէէտիյէ վէ ճէմ օլունտըգտան սօնրա, մէզքիւր սէրթիֆիգալարա մուգապիլ համիլինէ մուվագգաթ թահվիլաթ վէրիլիպ, պու թահվիլաթ տախի մաահխէրէն տէյիշթիրիլէրէք ասըլ հիսսէ սէնէտաթը իթա օլունաճագ տըր:

ԻՄԶԱԼԱՆԱՃԱԳ ՏԷՖԹԷՐ 1883 ՄԱՐՏ 10/22 ՊԷՆՃՇԷՆՊԻՀ ԿԻՒՆԻՒ ՔԻՒՇԱՏ ՕԼՈՒՆԱՃԱԳ ՏԸՐ

ԱԹԻՆԱՏԱ . . . Եունանիսթան Միլլէթ Պանգասընտա, Եունանիսթան Գրէտի Էնտուսթրիէլ Պանգասընտա, Էբիրօթէսալիանըն Իսթիյապը Պանգասընտա:

ՎՕԼՕ, ԼԱՐԻՍԱ ՎԷ ԱՐԹԱՏԱ: Էբիրօթէսալիանըն Իսթիյապը Պանգասընտա:

Եունանիսթանըն էյալէթ շէհիրլէրինտէ . Եունանիսթան Միլլէթ Պանգասընըն շիւպէլէրինտէ

ՏԷՐՍԱԱՏԷԹՏԷ . . . Սթամպօլ Պանգասընտա, (Պանք տը Գօնսթանթինօբլ) Սօսիէթէ ժէնէրալ տը լ'Ամբիր Օթօման Պանգասընտա, Գրէտի ժէնէրալ Օթօմանտա, Սօսիէթէ Օթօման տը Շանժ է տը Վալէօր Պանգասընտա:

ԼՕՆՏՐԱՏԱ . . . Սթամպօլ Պանգասընըն Աճէնցիասը,

ՊԱՐԻԶՏԷ . . . Սթամպօլ Պանգասընըն Աճէնցիասը,

ՄԱՐՍԻԼԻԱՏԱ . . . Մ. Մ. Է. Բօտօգանաքի,

ԹՐԻԷՍԹԷՏԷ . . . Մ. Ճիօվ. Սգարամանկա:

ԽՕԹԷՆՏԷՐԻՑԷՏԷ . . . Էնկլօ Իճիբշըն Պէնքինկ Գըմբէնի Լիմիթէտ, Պանգ ժէնէրալ տ'Էժիբթ, Մ. Գ. Ժ. Զէրվուտաքի.

ԳԱՀԻՐԷՏԷ . . . Էնկլօ Իճիբշըն Պէնքինկ Գըմբէնինին Աճէնցիասը, Պանգ ժէնէրալ տ'Էժիբթին Աճէնցիասը,

ՊՈՒԳՐԷՇՏԷ . . . Մ. Խ. Լ. Զէրլէնտի, Մ. Մ. Խրիսօվէլօնի օղլու վէ գումբ.

ԳԱԼԱՍՏԱ . . . Մ. Մ. Խրիսօվէլօնի օղլու վէ գումբ.

ԻՊՐԱԻԼՏԷ . . . Մ. Մ. Խրիսօվէլօնի օղլու վէ գումբ.

Իմզա օլունան հիսսէլէրին մըգտարը՝ իմզա խուլմէք իղրէ թէտավիւլէ չըգարըլան հիսսէլէրին մըգտարընտան ֆազլա կէլտիքտէ, Մէճլիսը իտարէ թարաֆընտան թային օլունան նիսպէթէ կէօրէ սէնէտաթ ասհապը իմզայա թագսիմ ու թէվզի օլունաճագ տըր: Աքսի թագտիրինտէ, Մ. Թէոտոր Ա. Մավրօկօրտաթօ՝ էհալի թարաֆընտան իմզա խուլմէյէն հիսսէ սէնէտաթընը քէնտի հիսապը վէ քէնտիսինին մէնսուպ օլտուղը պանքէրլէր հէյէթինին հիսապը իչին ալըգ խոճէք տիր:

Շիմտիտէն մուխապէրէ իլէ տէ տէֆթէրը մէզքիւր իմզա օլունապիլիր, լաքին պու հալտէ իմզա իթմէք խիմէնիլտիկլինի հավի օլան մէքթուպլա պէրապէր պիրինճի թագսիթին մէպլաղը տախի կէօնտէրիլմէլի տիր:

ԳՈՒՄԲԱՆԻԱՆԸՆ ՊԻՐԻՆՃԻ ՄԷՃԼԻՍԸ ԻՏԱՐԷՍԻ ԱԹԻՏԷՔԻ ԶԷՎԱԹՏԱՆ ԻՊԱՐԷԹ ՏԻՐ

Եունանիսթան Միլլէթ Պանգասընըն ԿՈՒՎԷՐՆԷՕՐԻ,
Մ. ԲԱՆԹ. ԹԷՈԼՕԳՕ, Եունանիսթանըն Գրէտի Էնտուսթրիէլ Պանգասը թարաֆընտան վէքեալէթէն,
Մ. Ժ. ԽՕՐԷՄԻ, Էբիրօթէսալիանըն Իսթիյապը Պանգասը թարաֆընտան վէքեալէթէն,
Մ. Ժ. ԱԹԷՆՕԺԷՆ, Սթամպօլ Պանգասը թարաֆընտան վէքեալէթէն,
Մ. ԽԱՐԻԼԱՕՍ (Էմմանուէլ)
Մ. ԲՍԱՐԱ (Քսէնոֆոն):

Հիսսէլի սէնէտաթընըն մէյտանը թէտավիւլէ չըգարըլմասընա լազըմ կէլէն պիլճումլէ մէսարիֆ Մ. Թ. Ա. ՄԱՎՐՕԿՕՐՏԱԹՕ թարաֆընտան թէսվիյէ օլունաճագ տըր:

ՆԻԶԱՄՆԱՄԷՆԻՆ ՊԱՇԼԸՃԱ ԱՀՔԵԱՄԸՆԸՆ ԽՈՒԼԱՍԱՍԸ

Տէմիր եօլընըն իմթիյազը Մ. Թէոտոր Ա. Մավրօկօրտաթօյա վէրիլտիկի կիւնտէն, եանի 1882 յուլիս 15/27 տէն իթիպարէն Գումբանիանըն միւտտէթի 99 սէնէ տիր:

Գումբանիա՝ մէզքիւր Տէմիր եօլ խաթթը իւզէրինէ հէր հուգուգը իճրա իտէպիլէճէք տիր. պու հուգուգ՝ րումի 1882 մարտ 13 թարիխլի մուգավէլէնամէ ահքեամընճա խաթթը մէզքիւրըն ինշաաթ վէ իշլէթմէ իմթիյազընը ալըղ իտէն Մ. Թէոտոր Ա. Մավրօկօրտաթօ թարաֆընտան Գումբանիայա թէրք օլունմուշ տըր:

Մ. Թ. Ա. Մավրօկօրտաթօ՝ պէշ չիւպէտէն իպարէթ օլան մէզքիւր Տէմիր եօլըն պէհէր չիւպէսի թէսլիմ օլունտուգճա թագսիթ թագսիթ թէէտիյէ օլունմագ իւզրէ պէշ թագսիթտէ 22.500000 ֆրանգ ալըղ իթմէք շարթըյլա մէզքիւր տէմիր եօլ իւզէրինէ օլան պիլճումլէ հուգուգընը Գումբանիայա թէրք իթմիշ օլմագլա, իշպու թէրքը հուգուգլա պէրապէր խաթթըն քէշֆիյաթընը, խարթալարընը վէ պիլճումլէ մէսարիֆը իպթիտայիյէյի եաբմագլա, Տէմիր եօլընըն թէքմիլ խաթթընը քէնտի պէտէնինտէն վէ քէնտի հիսապը իչիւն ինշա իթմէյէ, վէ շարթնամէ ահքեամընա թէվֆիգան, քէօբրիւ վէ միւտուր, խէնտէք, թիւնէլ, սու խազնէսի վէ սաիրէ կիպի պիլճումլէ իմալաթը իճրա իթմէյէ թաահհիւտ իթմիշ տիր. պունտան մաատա մումաիլէյհ՝ մէվգէֆ վէ մէրքէզլէրի վէ անպարլարը վէ սաիրէյի վէ քէզալիք Վօլօտաքի րըխթըմ վէ իսքէլէլէրի եաբաճագ, շէհիրլէր տախիլինտէ սաթըն ալընմասը լազըմ կէլէն արսա վէ պինալարը միւպայեա իտէճէք, թէքմիլ Տէմիր եօլընըն պօյունտա պիր թէլէկրաֆ խաթթը չէքէճէք, վէ ալէլուսում Տէմիր եօլ իլէ պունա մէրպութ օլան էշյայէ վէ սաիրէնին իճապ իթտիկի հէր շէյի իքմալ էյլէյէճէք տիր: Քէզալիք մումաիլէյհ Տէմիր եօլըն իշլէթմէսի իչիւն իգթիզա իտէն պիլճումլէ վակօն վէ պունլարըն թէֆէրրուաթընը Գումբանիայա թէսլիմ իթմէյի թաահհիւտ էյլէմիշ տիր. միւքէմմէլ օլաճագ օլան պու էշեանըն լաագալ 2.200.000 ֆրանգ գըյմէթի օլմասը լազըմ կէլէճէք տիր:

Հիւքիւմէթ՝ ամէլիյաթը վագթըյլա թէքմիլ իտուպ մուվաֆագաթէն գապուլ իթտիքտէն սօնրա, Գումբանիա՝ 22.500.000 ֆրանգտան զիյատէ աղչէ վէրմէյէճէք Տէմիր եօլըն սահիպի օլաճագ տըր:

Նէ իլք սահիպը իմթիյազ իչիւն վէ նէ տէ Թէսալիա Տէմիր եօլլարը Գումբանիասընըն թէշքիլինի տէրուհտէ իտէն պանգալար իչիւն Գումբանիանըն քեարլարընտան հիչ պիր բայ վէ մուէսսիս հագգը այըրըլմայաճագ տըր: Գումբանիանըն սաֆի քեարլարը պէրվէճհը աթի թէվզի օլունաճագ տըր.

3 %	պիր իհթիյաթ աղչէսի բէյտա իթմէք իչիւն,
3 %	բիյանգօ քէշիտէսիյլէ հիսսէ սէնէտաթընըն իմհասը իչիւն,
$1^1/_2$ %	մէճլիսը իտարէ ազալարընա,
$1^1/_2$ %	ֆէվգէլատէ մասրաֆ իլէ Գումբանիանըն մէմուրլարինէ,
1 %	Տէմիր եօլ մէմուրլարինէ պիր խանէ սանտըղը թէշքիլի իչիւն,
90 %	Հիսսէտարանա:
100	

Էկէր տէմիր եօլընըն իշլէթիլմէյէ պաշլանտըղը թարիխտէն իթիպարէն իլք պէշ սէնէտէ հիսսէտարանա թէվզի օլունաճագ քեար բայը՝ Գումբանիայա թէսլիմ օլունան սէրմայէնին եիւզտէ 6սը մըգտարընտա օլմազսա, Մէճլիսը իտարէ՝ հիսսէտարան Մէճլիսը Ումումիսինին մուվաֆագաթըյլա, մէյտանը թէտավիւլէ էսհամ չըգարարագ փարըը գաբաթապիլէճէք տիր (Նիզամնամէնին 21 վէ 43 ինճի պէնտլէրի ահքեամընճա):

Տէմիր եօլը իշլէմէյէ պաշլատըգտան իթիպարէն իք օն պէշ սէնէ խիթամ պուլտըգտան սօնրա հիսսէտարանա թէվզի օլունաճագ սաֆի քեար սէրմայէնին եիւզտէ 7սինի թէճավիւզ իթտիքտէ, վէ հիսսէտարան տա Գումբանիանըն թէշէքքիւլինտէն պէրու մէզքիւր սէրմայէ իւզէրինէ եիւզտէ 7 ալըզ իթմիշ պուլունտըգլարընտա, քեարըն չայէտ հասըլ օլմուշ օլան ֆազլասը՝ Խազինէի տէվլէթ իլէ Գումբանիա արասընտա միւսավաթէն նըսֆ նըսֆա բայ խըլընաճագ տըր:

Իմզա օլունան հիսսէ սէնէտաթընըն եէրինէ տիկէր էօյլէ հիսսէ սէնէտաթը (ագսիօն տը ժուիսանս) իթա օլունաճագ տըր քի պու թահվիլաթ մէվճուտ օլան (նօն ամօրթի) սէրմայէնին իւզէրինէ եիւզտէ 7տէն իպարէթ պիր ֆայիզ ալընտըգտան սօնրա, Գումբանիանըն քեարլարընա (պէնէֆիս) աիտ հիսսէ թահվիլաթը մէրթէպէսինտէ հիսսէմէնտ օլաճագ տըր:

Թէմէթթիւաթ (տիվիտանտ) հէր սէնէ յունվար 15տէ վէ յուլիս 15տէ Աթինատա վէ Տէմիր եօլընըն մէրքէզլէրինտէ թէէտիյէ օլունաճագ տըր:

Գումբանիա՝ իքինճի պիր թարիգ թէէսիս իթտիքտէ վէ եախօտ շիմտիքի խաթթըն թէմտիտի վէ եա տիկէր պիր խաթթ իլէ իլթիսագը իչիւն ինշաաթա վէ եա օ սօնրաքի խաթթը իշլէթմէյէ մէճպուր օլտուգտա, եէնի հիսսէ սէնէտաթը թէտավիւլէ չըգարարագ սէրմայէսինի արթըրապիլէճէք տիր: Օ հալտէ էվվէլքի հիսսէ սէնէտաթընըն համիլլէրի՝ եէնի չըգարըլան հիսսէ սէնէտաթընտան ալմագա արզու իթտիքլէրինտէ, մէրգումլար համիլլէր միւրաճճահ սայըլաճագլար տըր:

ՍԱՐՐԱՖԻՑԷ

ԷՎՐՕԲԱ ՊՕՐՍԱՍԸ

Լօնտրա 14 Մարտ.

Ինկիլ. էսհամը Ինկ. Լիր.		102-$^7/_{16}$
Օսմ. էսհամը աչըլտը		11-$^{15}/_{16}$
» » գարանտը		11-$^7/_8$
Իսթիգրազ	65	14-$^1/_2$
»	69	12-$^7/_8$
»	71	76-$^1/_4$
»	72	23-$^1/_2$
»	73	11-$^7/_8$
Օսմանլը Պանգասը		20-
Րուսիա իսթիգրազը		86-$^3/_4$
Մըսըր տայ. մութահըտէ		74-$^7/_8$
» իմթիյազը		97-$^1/_2$
Տայիրա Սանիյէ (Մըսըր)		75-
Ռօշիլտ իսթիգրազը (Մըսըր)		96-$^1/_2$
Մաճարիսթ. էսհամը 1877		101-$^1/_2$
Գամպիօ Բարիզ 3 այ վատէ		-

Բարիզ 14 Մարտ.

Ֆրանս. էսհ. 3 % Ֆր.		81-70
» »	% 5	115-67 $^1/_2$
Օսմ. էսհամը աչըլտը		12-02 $^1/_2$
» » գարանտը		12-05
Իսթիգրազ 65 Ֆր.		-
»	69	64-
»	73	59-
Րումէլի շըմէնտըֆէրի		57-
Օսմ. Պանգասը		757-50
Գրէտի Լիօնէ		570-
Գրէտի ֆօնսիէ		1360-
Լիօն ագսիօնը		1600-
Սուէյզ ագսիօնը		2477-50
Րուսիա 5 % 1877		91-$^1/_4$
Իթալիա էսհամը		89-50
Մըսըր ֆօնտ. մութահըտէ		378-75
Մաճարիսթան էսհամը		102-$^1/_2$
Եունան 6 % 1879		-
Գամպիօ 3 այ վատէ		25-25

Վիէննա 14 Մարտ.

Լօնտրա իւզէրինէ գամպիօ	119-95
Րումէլի շըմէնտըֆէրի	28-50

ԳԱԼԱԹԱ ՊՕՐՍԱՍԸ

Էսհ. ում. տիւն ագչ. գար.		13-15
Պու սապահ աչըլտը		13-16
Մըսըր մութահըտէ. գար.		83-
Պու սապահ աչըլտը		83-15
Իսթիգր. 63 (մութօն)		74-
»	65	74-50
»	69 (բինար	66-
»	72 (Պօն տիւ Թրէ.)	22-75
»	73	60-50
Րումէլի շըմէնտըֆէրի		56-75
Ագչէ Գայիմէ		9-
Րէբօր	Ղրշ.	51-
Հէվալէսիզ	»	55-

ՊԱՆԳԱ ԱԳՍԻՕՆԼԱՐԸ

Գրէտի ժէնէրալ	7- 1
Սթամպօլ պանգասը	8-10
Սօսիէթէ ժէնէրալ	5-08
Թրամվայ	5-22$^1/_2$

ԱԳՉԷԼԷՐԻՆ ՖԻՅԱԹԸ

Օսմ. լիրասը 100 ղրշ.տան		Ղր. Բր.
Պէյազ մէճիտիյէ Փարգը		108-
Մէթալիք	»	163-
Պէշլիք	»	104-
Ալթըլըգ	»	104-
Պագըր	»	680-
Գայմէ		990-
Ինկիլիզ լիրասը		110-05
Ֆրանսըզ ալթունը		87-51
Բօլ		90-12
Գիւմիւշ ալթունը		51-25
Գարպօն գայմէսի		09-01

ԹԷՆՊԷԼԼԷՐ ՄՈՒԱՇԱԳԱՍԸ

Պու նամ իլէ զայէթ լաթիֆ վէ էյլէնճէլի պիր րօման՝ պէշ ճիւզ թէմամ օլմուշ օլմաղլա, 5 ղրշ. ֆիյաթլէ Պապը Ալի ճատտէսինտէ մաթպաամըզ իթթիսալինտէ քեաին Եասա էֆէնտինին 20 նումէրօլու մաթպաա վէ քիթապխանէսինտէ սաթըլմագտա տըր:

3—1